

tribuna

LIST SLOVENSКИH ŠTUDENTOV

LETO XV.

Ljubljana,

28. 4. 1965

Številka 12

Največja pozornost vlogi študentov v samoupravljanju

V soboto je bila v prostorih socialnega zavarovanja skupščina ZS ljubljanskih visokošolskih zavodov, ki sta se je udeležila tudi rektor ljubljanske univerze tovariš inž. Albert Struna in predsednik univerzitetnega sveta ter sekretar univerzitetnega komiteja tovariš inž. Marko Bulc. Od 170 povabljenih študentov se je skupščine udeležilo 121 ali 71,1 odstotka.

Skupščina, ki je bila za razliko od prejšnjih pripravljena zelo temeljito in vzorno, je v glavnem obravnavala naslednja vprašanja:

- svetil letnikov v organiziranju procesa študija (Cvetko Pohar);
- študenti v samoupravljanju na univerzi (Miša Hribar);
- nekateri vidiki problema selekcije (Jaroslav Mihelač);
- nekaj misli o funkciji družbene vzgoje na fakultetah (Marko Kerševan).

Franci Pivec je prebral resolucijo, katere predlog objavljamo v celoti, medtem ko bomo morebitne spremembe in dopolnitve objavili v naslednji številki.

Kompleksno obravnavanje celotnega področja problemov študijske reforme in samoupravljanja, ki je bilo zajeto v referatih, je nudilo navzočim mnogo takšnega gradiva, ob katerem se je lahko razvila uspešna, vsestranska in konstruktivna diskusija.

Rektor tovariš inž. Struna je predvsem poudaril, da se nima smisla obtoževati med seboj zaradi raznih pomanjklivosti, ampak da raje s skupnimi močmi skušamo popraviti trenutno stanje, kajti le v medsebojni pomoči, razumevanju in podpiranju je cilj za doseg boljših rezultatov, ne pa v napadanju in kritiziranju.

V nadaljevanju skupščine je sodelovalo mnogo študentov, katerih najtehtnejše diskusije ali njihove povzetke bomo objavili (zaradi pomanjkanja prostora in časa) v prihodnji številki Tribune. Ti prispevki bodo lahko v marsičem pomagali bodisi svetom letnikov, posameznim visokošolskim zavodom, ali celotni univerzi.

Predlog resolucije

Vzporedno z izvajanjem reforme visokošolskega študija, to se pravi vzporedno z uvajanjem demokratičnih (samoupravnih) odnosov v učno-vzgojni proces (seveda je s to demokratizacijo povezana modernizacija, intenzifikacija itd. študija) MORA potekati tudi reforma organizacije zveze študentov.

Slej ko prej ostane osnovni smisel organizacije ZS kot socialistične organizacije zagotovitev vsakemu posamezniku — seveda v kolektivu — možnost uresničitve v dani situaciji največjega angažmana.

SAMOUPRAVLJANJE — OSNOVA ANGAŽMAJA

Izhajajoč iz najpravičnejše teoretične osnove dosedanjega družbenega dogajanja in iz praktičnih izkušenj jugoslovanskega socializma, meni naša organizacija, da nam to možnost daje samoupravljanje; ker samo v samoupravljanju postaja delo revolucionarno, to se pravi ustvarjalno, angažirano.

V sistemu samoupravljanja na visokošolskih zavodih je za nas najzanimivejše mesto študentov v njem. Doslej so bila o tem podana različna mnenja; tudi mnenja, ki so popolnoma odrekala študentom pravico do samoupravljanja. Naš odnos do tega vprašanja vidimo v dolžnosti in obvezi, da čimveč prispevamo k uspešnejšemu delovanju sistema samoupravljanja, ne pa o pravici do tega.

Zvezo študentov mora najbolj zanimati vprašanje, kako — s pomočjo kakšnih oblik in poti — najuspešneje odgovoriti na to družbeno obvezo. V osnovi našega prizadevanja v tej smeri je orientacija k čimbolj demokratičnemu upravljanju. Kar pa zadeva število in vrste vprašanj, ki so za nas študente pomembne, lahko sem vštete vse, kar je povezano s fakulteto oz. z univerzo, ker vsako od teh vprašanj neposredno ali posredno zadeva študente. Študent je bistveno zainteresiran za bistvene pogoje na fakulteti, za modernizacijo študija, za pogoje v študentskem domu itd.

Namen današnje skupščine bo dosežen, če bomo prišli študentje na tem najširšem in najodgovornejšem samoupravnem forumu do skupnih stališč glede razreševanja nekaterih perečih problemov študija, to se pravi glede nadaljnjih uresničitve ciljev reforme visokošolskega študija.

Pričujoči predlog resolucije pa naj služi kot osnova za poenotenje najrazličnejših pogledov na rezultate dosedanjih reformnih posegov, ker je to poenotenje prvi pogoj za uspešnost nadaljnjega uvajanja reforme.

REFORMA NA ZACETKU POTI

Cilj reforme visokošolskega študija je bil v nadaljnjem razvoju izobraževalnega sistema; v čim tesnejši navezanosti na potrebe gospodarstva in družbenih služb; v dvigu števila, nivoja in izpopolnitvi strokovnosti; v izboljšanju kvalitete in metode pedagoškega in strokovnega dela; v večjem prizadevanju posameznika — učitelja in študenta — v študijskem procesu; v večji učinkovitosti in intenzifikaciji študija; v preraščanju tradicionalnih oblik izvajanja procesa študija in študijskih programov; v razrešitvi obstoječih kadrovske in materialnih problemov.

Z občim zakonom o fakultetah in univerzah iz 1954. leta, s priporočilom zvezne ljudske skupščine o ustvarjanju boljših pogojev za izobraževanje strokovnjakov na fakultetah iz 1958. leta, z občim zakonom o šolstvu iz 1958. leta, z resolucijo zvezne ljudske skupščine o izobrazbi strokovnih kadrov iz 1960. leta, s spremenjenim in dopolnjenim občim zakonom ter z drugimi akti, sprejetimi na tem področju, je bil ZACET PROCES in so bile postavljene idejne in organizacijske osnove in pogoji reforme ter hitrega razvoja visokega šolstva pri nas.

Danes lahko na osnovi določenih izkušenj ugotovljamo, da težnje, ki izhajajo iz omenjenih reformiranih aktov, niso zadovoljivo potrjene in da je rezultat reforme neadekvaten materialnim naložbam, predvsem pa naporom, ki so bili v to vloženi.

To se kaže v naslednjih ugotovitvah: 1. zaskrbljujoči odstotek osipanja; 2. kvečjemu polovica tistih, ki se vpíšejo na univerzo, tudi diplomira; 3. povprečna doba študija je za polovico daljša od predvidenega roka; 4. znanje večine diplomiranih je v glavnem informativnega značaja; 5. vključevanje v prakso je počasno; 6. družbena izobrazba diplomiranih je minimalna; 7. število absolventov je veliko na vseh fakultetah.

Najbolj očitni vzroki takšnega stanja so:

— v hitrem razrastu in kvantitativnem širjenju sistema visokega šolstva, pri čemer je kvaliteta zaradi skromnih materialnih sredstev in neizkušenosti nujno padla;

— v številnih vodločitvah, ki so bile sprejete na hitro roko in ne studiozno, brez solidno opravljenih analiz o materialnih, kadrovske in organizacijske možnosti fakultet;

— v pretežnih materialnih in finančnih sredstvih, ki niso zadovoljila materialnih potreb;

— v neizgajenem sistemu materialne oskrbe študentov;

— v dejstvu, da je bilo zelo malo storjenega v pogledu stimuliranja študija, dviga aktivnosti študentov na višji nivo, in

tenzivnejšega dela in afirmiranja v izgrajevanju družbenega ugleda tistih, ki dosegajo uspehe v študiju;

— v premajhni odgovornosti velikega števila študentov, ki v primeri z ostalimi kolegi pač nimajo opravičila za svoje neuspehe pri študiju;

— v pomankljivem poznavanju prakse, za katero in v imenu katere se reorganizira sistem visokega šolstva.

— v nerazumevanju in neupoštevanju vloge in pomena samoupravljanja na univerzi.

Vse te pomanjklivosti so pridjale svoj delež k težavam, v katerih se reforma visokošolskega študija danes nahaja. Toda odločitev o reformiranju univerze je bila sprejeta in edino prav in nujno je, da je bila sprejeta. Skoraj vsa težka pot uresničitve namere reforme pa je še pred nami. Nedvomno jo bo karakteriziralo odpravljanje napak, ki jih danes opažamo.

Naše mnenje je, da smo doslej delali precejšnjo napako, ker smo STUDIJSKE KRITERIJE uravnavali po najslabših študentih. S tem je nastala dvojna škoda; padel je nivo znanja, in marsikdo od resnejših študentov je izgubil voljo do intenzivnega študija, ker ga v tej smeri ni nihče stimuliral. Prav je, da se študijsko delo nasloni na skupine boljših študentov, ker bo to spodbudila ostalim, da bodo vložili v študij vse svoje moči.

S tem pa je povezano nadaljnje izpopolnjevanje seminarskega dela, ki edino nudi možnost, da se študent uveljavi s svojim delom — študijem. Menimo, da je možnost organiziranja seminarskega načina študija v večini primerov večja, kot pa to kaže realizacija.

Neposredno na SEMINARSKO DELO se navezuje znanstveno raziskovalno delo študentov. Temu smo doslej pripisovali daleč premalo pomena. Velikokrat se srečujemo s ugovorom, da za ta namen ni predvidenih sredstev. Menimo, da so lahko študentje — raziskovalci z vso pravico udeležni pri sredstvih, ki so fakulteti dodeljena v znanstveno raziskovalne namene. Od sposobnosti univerzitetnih učiteljev in prizadevnosti študentov je odvisno, v kakšni meri se bo ta, doslej tako pogrešan aspekt študija uresničil.

Posebno v zadnjem času je prihajala do izraza izredno OZKA IDEJNA USMERJENOST študentov. Le redko kdo si je sposoben razložiti aktualne družbene pojave in toliko bolj se je pripravljen podvreči kakršnemukoli vplivu. Odločilno vlogo pri širjenju idejnega obzorja študenta, ki morala imeti svobodna katedra, kjer se skozi aspekte stroke obravnavajo najširši svetovnonazorski in družbeni problemi. Zazvemo se za to, da si pridobimo svobodne

katedre enakopravn status z ostalimi katedrami, seveda s specifično organizacijo. (Organizacijski odbor svobodne katedre, kjer so v enakem številu zastopani univerzitetni učitelji in študentje.) Obvezujemo odbore ZS na zavodih, da prevzamejo pobudo pri organiziranju svobodnih kateder, od univerzitetnega in fakultetnih svetov pa zahtevamo, da osnivanje svobodnih kateder sprejemo kot pomembno nalogo v svojem delu.

Skrajna čas je, da se lotimo kritike in da izboljšamo študijski program predmeta družbenih ved, ki je te kritike in tega izboljšanja potreben.

Ob sprejemanju PRAVILNIKA O DELU SVETOV LETNIKOV ugotavljamo, da smo temu samoupravnemu forumu posvetili premalo pozornosti.

To pa je lahko argument za učitelje, da so postavljene na laž vse demokratične namere reformnih aktov, kajti reforma, kakršna je zamišljena in sprejeta, ni izvedljiva brez medsebojnega sodelovanja učitelja in študenta — to je lahko najbolj ustvarjalno delo v okviru svetov letnikov.

To sodelovanje je lahko še posebno pomembno pri selekciji. Veliko bolj objektivno in racionalno bi bila ta selekcija izvedena, če bi poleg izpitne ocene o napredovanju v naslednji letnik — na osnovi dobrega poznavanja študentove prizadevnosti — sodeloval celoten svet letnika.

To prihaja še celo v poštev ob današnjem NEIZDELANEM SISTEMU SELEKCIJE, katerega rezultat je zaskrbljujoče osipanje, ki ni vedno objektivno upravičeno, še manj pa racionalno (ob velikih materialnih izgubah).

Naše stališče v pogledu akutnega problema selekcije je naslednje: 1. potrebno je organizirati neobvezne usmeritve (na katere pa bi — zaradi stimulacije — navezali sistem štipendiranja) v zadnjem letniku srednje šole; 2. nadalje je treba postaviti na noge poklicno usmerjanje abiturientov srednjih šol; 3. slednjič je treba izoblikovati sistem selektivnih kolokvijev in izpitov, ki bi zagotavljali zasledovanje študentove sposobnosti in prizadevnosti skozi vse leto.

Zavedamo se, da realizacija tega našega predloga zahteva visoka sredstva in velike napore. Vemo pa, da so ta sredstva in napore vendarle manjši, kot se porabijo ob zdajšnjem velikem osipu.

Dolžnost nas vseh je, da v primeru selekcije čimbolj nevtaliziramo materialno nepriskrbljenost, ki je doslej odločilno vplivala na socialno strukturo študijskega to pa dalje na idejno orientacijo. Rešitev tega problema vidimo v izpopolnjeni štipendijski politiki, ki zahteva kot prvi pogoj jasno orientacijo gospodarskih orga-

Nadaljevanje na 6. strani

Moč Foto: Miro Bark-Hojnik

Drag nasmeh neke državljanke

Vsak si služi denar, kakor ga more ali kakor ga zna. Nekateri si ga prislužijo z delom. Nekateri igrajo na loteriji, v upanju, da bodo zadeli deset milijonov. MANJA GOLEC, ki je nekoč sodelovala v filmski proizvodnji, si ga je skušala prislužiti s svojim ugledom, ki je baje vreden sedemsto tisoč dinarjev. Nekoliko manj, štiristo tisoč dinarjev, je vreden njen plašč, ki je imitacija tigrovega krzna.

MILIJON STO TISOČ dinarjev naj bi plačal fotoreporter Dušan Škerlep, ker je brez dovoljenja objavil v koledarju podjetja »Koteks-Tobus« njeno fotografijo. Slikana je v lastnem zimskem plašču. S to slovito pravdo sta nas, čeprav ne na prvih straneh, seznanila časopisa »Delo« in »TT«.

Tožiteljica lahko samo obžaluje, ker ni v Ameriki, kajti tam bi njeni želji po lahkem zaslužku morda celo ustregli. Vse bi bilo odvisno od njenega zaporednega mesta na lestvici holivoodskih zvezdnic. V Ameriki je ugled nekaj vreden, zvezdniki še posebno! Slavni filmski igralci (tega ni treba prebrati: sposobni filmski igralci) do dolarjev ne pridejo samo z delom. Poznajo še mnoge, manj naporne načine. Videti je, da je Manja Golec seznanjena s tem holivoodskim receptom, ki se prav dobro obnese v ozračju, kjer cvete in se bujno razvija človeška neumnost.

Najprej si je seveda potrebno ustvariti ime. Ko postaneš znan, imaš oboževalce, ali pa si vsaj domišljjaš, da jih imaš. Če

imaš srečo, postaneš mit, neke vrste nova religija. Ljudje ne morejo živeti brez mitov, ki so utelešenje njihovih neizpoljenih načrtov. Občinstvo enači igralčevo osebnost z njegovimi filmskimi vlogami, zato je potrebno, da zvezdnik tudi v zasebnem življenju nekaj predstavlja. Zvezdnik je že ujet v ječo svoje slave! Ker mu ta omogoča materialni obstoj in ustreza njegovi težnji po uveljavitvi, kar tudi pomeni: biti priljubljen, postane to, kar zahteva občinstvo. Nezanimanje občinstva je zanj najtežji poraz. Zato vzdržuje svoje ime na zvezdnikiškem nebu z mnogimi umetnimi sredstvi: škandali i. pd.

Kakor je videti, se ta princip pri nas še ne obnese; vzrok je gotovo premajhna razvitost filmske proizvodnje. Iz Holywoda uvožene zvezdniske navade postanejo v naših razmerah smešne, zato je zvezdnišvo pri nas znak navadne megalomanije ali po domače bolezenske domišljavosti. V primeru Manje Golec pa je zvezdnišvo sredstvo za izražanje trenutnega položaja, ki na srečo še ni toliko dozorel, da bi dopuščal dokončno realizacijo takih »zvez-

dnjskih« domislic, ki so odraz malomeščanske mentalitete, oplojene z novodobno uvoženo zvezdnisko miseinostjo. Nikakor pa Manji Golec ne smemo odrekati zdravega trgovskega duha. Vsak pameten človek izkoristi dobro priliko.

Primereno poanto pričujočemu zapisu naj da primerjava med odškodninskim zahtevkom Manje Golec, ki znaša, kot že vemo MILIJON STO TISOČ dinarjev in med povprečnim mesečnim zaslužkom povprečnega Slovenca, ki nima zvezdniskih ambicij:

Ce verjamemo statistiki, ki pravi, da je povprečni mesečni zaslužek povprečnega Slovenca STIRIDSET TISOČ dinarjev, potem je jasno, da zahteve Manje Golec niso ravno spromne. Tožiteljica zahteva mesečni zaslužek dobrih DVEH LET kot odškodnino za en sam očarljiv nasmeh. Najbrž nihče na Slovenskem, vse do vstopa Manje Golec v javno življenje, ni vedel, koliko je lahko vreden nasmeh neke državljanke z zvezdniskimi ambicijami.

Peter Baloh

Kakšna je cena sodelovanja?

(ali post festum sestanka urednikov študentskih listov)

Preteklo sredo smo imeli v Ljubljani sestanek glavnih glavnih urednikov vseh študentskih listov, ki izhajajo v jugoslovanskih univerzitetnih in visokošolskih središčih. Sestanek je sklical naše uredništvo, na njem naj bi se dogovorili glede izdaje vsakoletnega skupnega časopisa »Leto«. Konferenca jugoslovanskega študentskega tiska, ki je bila letos med semestrinimi počitnicami v Skopju, je namreč sklenila, da prevzame izdajo te vsakoletne manifestacije sodelovanja jugoslovanskih študentov naše uredništvo.

V preteklih letih je »Leto« izhajalo julija in je bilo v celoti posvečeno delu na izgradnji avtomobilske ceste »Bratstva in enotnosti« in seveda — študentom, ki so se udeleževali te delovne akcije. Pri tem so se porajali dvomi o vsebini in poslanstvu takšnega lista, ki ni imel drugih pretenzij kot to, da je bil pisan lahkotno, da so prevladovali reportaže, zapisi, spomini in utrinki, literarni poskusi in članki o delu na trasi, uspehih posameznih brigad in posameznikov. Hkrati so se vedno znova pojavljale težave z distribucijo tega časopisa, saj so v poletnem času študentje doma in na počitnicah, in

vprišanje je, če je izdajanje takšnega lista samo za študente-brigadirje upravičeno. To vprašanje smo »reševali« tako, da je vsaka redakcija vzela od celotne naklade 10—20.000 izvodov nekaj tisoč teh izvodov (sorazmerno s številom študentov v visokošolskem središču) in ti so potem obležali v uredništvu, dokler niso našli poti med odpadni papir. Ker se ta oblika »Leto« očitno ni obnesla, smo torej na vsakoletnih seminarjih za študente novinarje poleti iskali novo obliko in koncept takšne skupne izdaje. Na zadnji konferenci v Skopju (naše uredništvo na njej ni sodelovalo zaradi menjav v uredniškem odboru in zaradi pomanjkanja finančnih sredstev) so sklenili, da bo naslednja številka »Leto« izšla ob koncu maja, da bo oblikovala najaktualnejša vprašanja študentov v posameznih jugoslovanskih visokošolskih središčih, prikazovala, kako so ta vprašanja reševali itd. itd. Naše uredništvo je sprejelo obvezo, da poskuša uresničiti takšno zamisel skupne izdaje.

Toliko bolj smo bili presenečeni, ko so glavni uredniki na sestanku preteklo sredo nastopili s skupnim predlogom, da pomaknemo čas izdaje »Leto« na konec avgusta oziroma začetek septembra (torej več ali manj tja, kjer je bil v preteklih letih). Najpogostejši argument, ki so ga navajali v prid tej spremembi, so bili razni mednarodni seminarji poleti v Dubrovniku (na mednarodno študentsko srečanje jih je moral opozoriti kolega iz našega uredništva), mednarodni mladinski kongres v alžiriji, Majski festival v Zagrebu itd. Drugi razlog je bil ta, da bi s tem premostili premor, ki nastane vsako leto s štirimesečnimi poletnimi počitnicami, nadalje, da so maja sodelavci študentskih listov preobremenjeni s študijem (v avgustu in septembru pa ne!), da bi lahko napisali resnično kvalitetne sestavke, da se po štirimesečnem poudarku piše bolj objektivno in kritično in tako na-

prej. Za naše uredništvo so bili ti razlogi in pa pomaknitev datuma za izdajo časopisa »Leto« nesprejemljivi, zato je to nalogo prevzelo uredništvo Studenta iz Beograda. Hitro smo se ugotovili, da je prepozno za dogovore o kakršnih drugih oblikah sodelovanja in končali smo sestanek.

Kot vsi podobni sestanki doslej, je tudi ta zadnji pokazal, da kljub (mogoče) iskreni želji po sodelovanju (v oklepaju bi moralo biti — *resnem*) med študentskimi listi do takšnega sodelovanja ne more nikoli priti, ker so stališča posameznih uredništev tako aprioristično različna, da je videti, kot da ni skupnih vprašanj, ob katerih bi lahko sodelovali. Medtem pa konferenco, sestankujcijo, se dogovarjamo v nedogled za realizacijo nekih skupnih akcij, za katere vemo, da ne bodo nikoli niti zastavljene.

Delo v posameznih uredništvih je nedvomno različno, kar je objektivno pogojeno, različne so tudi potrebe in okus bralcev, zato bi bilo absurdno proglašati posamezne izkušnje in uredniške prijeme za edini zveličavni delovni princip, toda statut ZSJ je povsod enako v veljavi, problemi, s katerimi se jugoslovanski študentje srečujemo, ravno tako, zato pa je za sodelovanje možnosti več kot dovolj, toda to sodelovanje mora biti v imenu jugoslovanskih študentov, v imenu bralcev naših listov, katerih mnenje morajo le-ti odražati, ne pa namesto njih in v prijetni režiji uredniškega odbora samega. Razpravo o statusu Tribune, ki med drugim zagotavlja uresničevanje načela rotacije, so kolegi glavni uredniki ostalih študentskih listov na sestanku, ki ga je sklical CO ZS zavrnili. Mislim, da ne bom dosti zgrešil, če ugotovim, da je za zavrnitev v tesni zvezi s statusom uredniške posameznih študentskih listov, kjer vodijo celotno politiko lista več let isti uredniški odbori, ki jim nihče »ne stre-

že po eksistenciji, zato bi bil sprejem podobnega statuta in, kot je videti, celo sama razprava o njem — neke vrste samoobsodba. Mnogo lažje je bilo ugotoviti, da so to pač tako zelo specifični problemi ljubljanske Tribune, da nima pomena razpravljati o njih. Prav tako zelo specifično ljubljanski problem je predstavljalo pomanjkanje finančnih sredstev v Tribune, zato se ni smiselno spuščati v načelno razpravo o financiranju študentskega tiska, o honoriranju sodelavcev itd. Vsekakor je udobnejše vegetirati v lastni urejenosti, jo gojiti in skrivati pred indiscretimi pogledi. Verjetno je potrebna precejšnja mera samoodpovedovanja, da bi se lahko uspešno uprli vabljivemu naporu odpotovati v Alžir, pod duhovniško sonce ali kam v drugo, kjer je pač treba napisati članek, zlasti, če temu ne nasprotuje argument — finančna sredstva in če je pravzaprav edini argument »proti« nasprotovanje enega izmed uredniških odborov, ki pa tako ali tako »bojkotira« vsako skupno akcijo jugoslovanskih študentskih listov.

Omenjeni razgovor, ki ga je sklical CO ZSJ v Beogradu, je propadel. Beograjski Student je napadel člana CO, ki je vodil razgovor, kot da je edini krivec za tega iz serije neuspehov. Nas, ki pa nismo bili pripravljeni, da bi se pogovarjali o katerikoli točki našega toliko proklamiranega sodelovanja, pa ne zadene nobena krivda!

CO ZS je z velikim rompopompom objavil, da bo v aprilu v Beogradu posvetovanje o vprašanjih študentskega tiska. Aprilski dnevi pa se medtem iztekajo. Slej ko prej bo verjetno do takšnega posvetovanja moralo priti, do tedaj pa bomo skrbno goskili naše drobne navadice, potovali, diskutirali, se sestajali in konferirali, saj je življenje vendar tako lepo!

Ivo Vajgl

Komu v korist?

V zadnjem času zelo pogosto slišimo, da nekaterim podjetjem primanjkuje surovin za redno proizvodnjo. Do zdaj se je zdelo, da je skoraj povsod vzrok v pomanjkanju deviznih sredstev, ob primeru pa, ki se je zgodil v škojfelški občini (na Češnjici), želim opozoriti na to, da je težkega položaja gospodarskih organizacij pogosto kriva tudi neustrezna občinska politika in predpisi, ki pripeljejo v anahronizem.

Lesno-industrijsko podjetje Češnjica namreč kljub temu, da se nahaja na območju, kjer večino površin pokrivajo lepi gozdovi, v zadnjem času nikakor ne more do prepotrebnih surovin, do lesa. Večina teh gozdov pa je v lasti privatnikov, ki so se pred nekaj leti prodajali les kmetijski zadruzi. S spremenjeno organizacijsko strukturo pa je gospodarjenje z gozdovi prešlo v pristojnost Gozdnega gospodarstva Kranj, ki les prodaja predelovalnim obratom. Resnici na ljubo bo di povedano, da je to gospodarjenje le bolj na papirju.

Zataknilo pa se je pri cenah. Odkupna cena lesa je ostala nespremenjena že celih deset let, okrog 10.000 din za kubik, medtem, ko je moral potrošnik (v tem

primeru predelovalna organizacija) plačevati približno 60 odstotkov več. To konec koncev niti še ne bi odprlo problema, če se ne bi pojavila na trgu konkurenca, ki je vso reč postavila na glavo. Neko podjetje iz Hrvatske je namreč neposredno privatnemu proizvajalcu ponudilo precej višjo ceno. Nečedni posli so cveteli do pred nekaj tedni, ko je prišlo do incidenta. Delavci iz Češnjice so organizirano ustavili in napadli kamion, ki je les prevažal na Hrvatsko — mimo tovarne. Kaj se je pri tem zgodilo in kdo je bil pobudnik omenjene akcije, pri vsej stvari niti ni toliko važno; bolj važno so verotki, ki so omenjeno početje povzročili in konkretne posledice, ki lahko iz tega slede.

Lesna predelovalna industrija je že v lamskem letu predlagala zveznemu zavodu za koordinacijo cen, da bi se cena lesu povečala in to prav zaradi tega, ker so precejšnje količine te dragocene surovine po raznih kanalih uhajale iz redne potrošnje ter je zato na trgu vladalo pomanjkanje, vendar brez uspeha. Postavlja nam se vprašanje, kako je moglo podjetje iz Hrvatske plačevati za les več, kot to določajo predpisi, poleg tega je še plačalo prevoz in (verjetno) še prometni davek občini. Ali je izigralo predpise ali pa veljajo na Hrvatskem drugačni? Malo verjetno, ker je splošno znano, da je SFRJ vsaj načelno enoten ekonomski prostor. Dejstvo pa je, da se je taka transakcija izplačala in to navaja na misel, da je do sedanjih odkupovalcev vlekel pri svojem poslu precejšnje ekstra profite, ki si jih nikakor ni zaslužil.

LIP Češnjica je pred uporabo tega skrajnega sredstva poskusilo gotovo vse demokratične dovoljene poti, da bi se na trgu zagotovil normalen položaj. Celo smo je poskusilo s tako trgovino, toda ob-

činska inšpekcija je to preprečila. Vloga občine je pri vsej zadevi še toliko bolj nejasna, ker se mi vsiljuje mnenje, da je dovoljevala in tolerirala trgovino zaradi tega, ker je pobrala pri tem prometni davek. Če to drži, je vsekakor zelo kratkovidno, ker je to pač najlažja pot, da se napolni blagajna, pa še to le navidez, ker bi bil celotni finančni učinek, če bi les predelali na mestu samem, precej ugodnejši. Ko pa je odpovedala samoupravna pot, so pač posegli po skrajnem sredstvu. Prizadeži v Selški dolini se verjetno ne bodo strinjali z mano, toda kljub temu si upam trditi, da je njihova emonstracija moralno upravičena; čeprav po načinu in obliki obsojanja vredna zaradi izgrede, ki so nastali. Zdi se pa, da je bila jeza delavcev zama, ker je naperjena zoper navideznega krivca. Zakaj naj bi bil kriv pomanjkanja lesa v njihovem podjetju lastnik lesa (privatnik), če ga lahko proda bistveno boljšeemu ponudniku po (realni?) vrednosti in ceni. Moralno upravičeni pa so bili v toliko, ker so na zelo drastičen način opozorili na pojav, na nezdrave razmere v trgovini in to ne samo z lestom.

Problem sam bo naprej reševalo sodišče. Če smo skušali doseči podružbljenje gozdarstva proizvodnje tako, da se privatnemu proizvajalcu vzame volja do nadaljnjega življenja na kmetiji na tak način, se pravi z nizkimi cenami njegovih proizvodov, se mi zdi, da smo ravno napak. Resnica je, da je kmečkega prebivalstva pri nas zmerom manj, toda upoštevati moramo, da pomeni zlasti na hribovskih kmetijah gozdarstvo najpomembnejši vir dohodkov. Če ga bomo hoteli tam ohraniti, bomo vsaj začasno še morali dopuščati nekatere ekonomske momente, ki niso čisto v skladu s končnim ciljem. Da pa po-

deželje ne opusti, pa smo še vedno močno zainteresirani. Kolikor pa so opisane razmere odsev neke prikrite težnje, so nam prej v škodo kot v korist.

Težave, ki v gospodarstvu nastajajo, so torej marsikje nastale zaradi neustreznih nejasnih zakonskih določil, ki jih nekateri večje izkoriščajo v svoj prid. Nevarnost malverzacij je še posebno potencirana sedaj, ko so se gospodarske organizacije znašle v izredno težkem ekonomskem položaju. Kot se vidi iz primera, dostikrat ne zaležejo niti močno argumentirane intervencije pri upravnih organih, da bi se določen predpis spremenil. Samoupravnim organom v podjetju smo dali veliko mero samostojnosti in iz nje izvirajo tudi odgovornost. Kaže pa, da podjetje še vedno ne more samo odločati o pogojih za svojo rentabilnost.

V tem primeru sta jezna in opeharjena dva: kmet, ki ne more pošteno prodati, in podjetje, ki ne sme pošteno kupiti, le škodo trpita oba. Kdo pa je za vse to odgovoren, bi prav zares rad zvedel?

Ivo Marek

PORAVERK

»Pavilhan« je v »Družabnem mostu« tiskarsko napako iz članka »Komerčni most vzdihljajev« (Tribuna, št. 9, 7. aprila 1965), serviral svojim bralcem kot posebno poslastico.

Objavljamo popravek dveh napak, ki bistveno spreminjata smisel stavka:

Prva: »Vsak Družabni most je DRUŽBENO SKODLJIV...«
Pravilno: »Je DRUŽBENO NESKODLJIV...«
Druga: »Namesto, da uredništvo Pavilhan ape- tira na SOLZNO-POLITIČNO...«
Pravilno: »... SOLZNO POETIČNO...«

ZA ZBLIŽANJE MLADINE

V skladu s programom ZKJ in ZMJ je potrebno pospeševati enotnost naše mlade generacije, ki ima enotne družbeno-politične in idejne cilje. Temu temeljnemu cilju kaže prilagoditi oblike delovanja študentske in mladinske organizacije z novimi specializiranimi organizacijami.

Za del naše mladine je mogoče trditi, da se premalo zavzema za enotnost mladih ljudi, da se zlasti del študirajoče mladine odtujuje od ostale, čeprav ne moremo izključiti primerov slabega sodelovanja med delavsko in kmečko mladino. To so ugotovili tudi na VIII. kongresu ZKJ. Vendar ne kaže pretiravati, saj gre le za posamezne primere, vendarle ni prav, če jih obidemo in pustimo vne- mar, ker bi podcenjevanje tega problema vodilo do poslabšanja politične situa- cije med mladino.

Zdi se, da med nekaterimi študenti prevladuje prepričanje, da jim mora družba priznati pomembnejši družbeni položaj z ozirom na to, ker jim to daje omogoča njihova izobrazba. Odtod tudi tendenca manjše skupine študentov po monopolizaciji političnega delovanja, katere akterji naj bi bili tisti študentje, ki imajo zato ustrezno »kvalifikacijo«. Priznanje take kvalifikacije pa bi bilo odvis- no od mnenja prav te majhne skupine študentov. Kakšni so dejanski cilji te skupine študentov, smb imeli priložnost spoznati na razpravah o Perspektivah in nekaj časa tudi o Tribuni.

Težnja po ustvarjanju neodvisnih družbenih skupin, ki bi imele absoluten monopol na določenem področju, je pokazala, kakšni so končni cilji nekaterih študentov, predvsem tistih, ki menijo, da jim znanje daje pravico do takega za- piranja in povejmo naravno: odvajanja od družbe in njenih interesov in končno tudi od žive stvarnosti, katere objektivno spoznavanje je tudi pogoj objektiv- nega vrednotenja družbenega gibanja. Skupine, zaprte v lasten krog, nimajo pogojev za tako objektivno spoznavanje in zato lahko delujejo samo subjektivno.

Hrepenenje po neki čisti »svobodi«, ki je prišlo do izraza med delom študi- rajoče mladine, v bistvu nima nič skupnega z dejansko svobodo, ampak vodi v anarhijo in v podcenjevanje vloge in sposobnosti širokih ljudskih množic, torej tudi takih, ki nimajo vseh formalnih izobrazbenih kvalifikacij, imajo pa mnogo življenjskih in praktičnih izkušenj. Edino konfrontacija med prakso in teorijo vodi do objektivnega ocenjevanja stanja. Za tako konfrontacijo pa je potrebna živa zveza s stvarnostjo, ne pa odvajanje od nje.

Zbližanje

Foto: Joco Znidaršič

Omenjena hotenja se tudi kažejo v odnosih med študirajočo in ostalo mla- dino. Ne kažejo se pa samo v tem, kakšen je stik med mladino raznih slojev v vsakdanjem življenju, ampak predvsem v tem, kakšna so hotenja med mladimi ljudmi po zblizevanju z namenom skupnega, progresivnega in enotnega politi- čnega delovanja. Nedvomno pri velikem delu mladine taka hotenja obstajajo, čeprav se posamezniki skušajo povzpeti nad mladino in njene cilje.

Se najbolj tesni stiki so med mladino na vasi, ki se več ali manj med seboj osebno pozna, čeprav ne moremo biti s temi stiki docela zadovoljni.

Med določenim delom mladine, ki študira, ni opaziti želje in težnje po zbliz- vanju z ostalo mladino, zaradi že omenjenih razlogov. Posamezni študenti tudi podcenjujejo vlogo delavske in kmečke mladine v gospodarstvu in družbenem razvoju bodisi zato, ker podcenjujejo svoje sposobnosti, bodisi zaradi nepozna- vanja delovnih uspehov in naporov te mladine.

Vzroke za preslabe stike med mladino je potrebno, ob upoštevanju omenje- nih dejstev, iskati zlasti v šibki aktivnosti in iznajdljivosti nekaterih vodstev mladinskih in študentskih organizacij, ki vključujejo oziroma združujejo mla- dino vseh slojev.

Vprašanje je tudi, kako so sestavljena mladinska in študentska vodstva, verjetno je v teh vodstvih premalo zastopana mladina iz vseh slojev na določe- nem področju. Bistveno pa je, da vodstva niso našla sodobnejših delovnih metod za delovanje mladine v razvitejših pogojih, ko so njena stremjenja zelo hete- rogena.

Delovne akcije so zelo pomembne oblike delovanja mladine in imajo poleg vzgojnega značaja tudi pomemben delež pri zblizevanju hotenj in boljsem med- sebojnem spoznavanju mladine. Poleg zveznih, republiških in večjih lokalnih akcij kaže organizirati več delovnih srečanj mladine predvsem v občinah. Pri delovnih akcijah je zelo pomembno, da pride do čim bolj pogostih stikov med vsemi sloji mladine. Zato bo kazalo pripravljati več takšnih mladinskih delovnih akcij, v katerih bo hkrati delovala študentska, delavska in kmečka mladina in bi zato bilo potrebno specializirane brigade omejevati na najnujnejše število. Stu- dentska mladina bi se morala bolj seznaniti tudi z našim komunalnim sistemom in življenjem čim bolj praktično. Občina, ki je temeljna celica naše družbe in njena samouprava, naj bi postala torišče oblikovanja in usklajevanja interesov vse mladine.

V tej zvezi bi upravni odbori Zveze študentov lahko navezali tesne stike z občinskimi komiteji mladine predvsem tistih občin, iz katerih so študenti vklju- čeni v študentsko organizacijo, ki navezuje take stike. Premalo je namreč ostati samo pri klasični obliki povezovanja občin oziroma mladine v občinah preko klubov študentov. Klubi naj se še vnaprej povezujejo in razvijajo svojo dejav- nost, kar pa naj bo spodbuda širšemu sodelovanju med mladinsko in študentsko organizacijo kot političnima organizacijama.

Na skupnih sestankih na primer občinskega komiteja ZMS neke občine in upravnega odbora študentske organizacije neke univerze bi bilo mogoče uspešno razrešiti marsikatero vprašanje in problem, ki zadeva študente in ostalo mla- dino. Na take skupne razgovore bi sodilo, recimo, štipendijska in kreditna pro- blematika, uveljavljanje mladih strokovnjakov v praksi, kadrovska politika de- lovni organizacij pri programiranju šolanja bodočih strokovnjakov, splošne tendence mladine po izobraževanju in potrebe, idejna razgledanost in usmer- jenost mladine iz šol, ki se zaposluje v podjetjih, aktivnost študentov v času počitnic in drugo.

Mladinski komiteji bi lahko skupaj s študentskimi vodstvi v času počitnic prirejali izven šolskih središč, v tovarnah, na vasi in drugod razne javne tribune o idejnih, kulturnih in drugih vprašanjih, ki zanimajo mladino. Te tribune bi morale biti organizacijsko in tudi drugače dobro pripravljene. Razprave pa naj bi vodili študentje z jasnimi političnimi in idejnimi koncepti.

Študentska organizacija naj bi poskrbela tudi za to, da bi njeni člani v okvi- ru možnosti obiskovali mladino v tovarnah z namenom, da se seznanjajo z do- seženimi rezultati samoupravljanja, z vlogo in delovnimi uspehi mladine ter kolektivov nasploh.

Študentske kulturne skupine naj bi s svojim programom gostovale povsod tam, kjer mladina dela in živi. Taka gostovanja bi nedvomno toplo pozdravila zlasti kmečka mladina, ki je potrebna vzgoje in kvalitetnega razvedrila. Seveda pa vsak program ne bi bil primeren za taka gostovanja. Mimo izvajalske kvali- tete bi moral biti tudi na visoki idejni ravni in ne bi smel potvarjati resnice, kakor se je to včasih dogajalo pri takih nastopih. Programi gostovanj bi morali biti taki, da se ne bi zavaljalo mladine k napačnim zaključkom o določenih dru- žbenih vprašanjih.

To je le nekaj oblik sodelovanja med mladino. Seveda bi potrebo po takih in že obstoječih oblikah morala biti preverjena v vsakdanji praksi.

Medobčinski mladinski festivali so zelo dobra oblika zblizevanja mladine in jih mladina zelo pogreša. Zadnji čas je takih festivalov vedno manj, čeprav so se pokazali za uspešne. Taki festivali vodijo k zblizevanju mladine in prebi- valcev sosednjih občin in boljsemu medsebojnemu spoznavanju.

Sodelovanja med mladimi ljudmi pa ne bi smeli razvijati samo v mejah republike. Seči mora preko njenih meja in v okviru možnosti tudi preko meja naše domovine.

Seveda pa omenjene oblike ne morejo zamenjati vseh že uveljavljenih oblik aktivnosti mladinske in študentske organizacije, ki jih je potrebno še razviti, temveč naj bi po svoje prispevale k bolj pestri dejavnosti mladih ljudi, zlasti pa k njihovemu čimvečjemu zblizanju zaradi usklajenega izvajanja družbeno- političnih nalog.

Vsega tega seveda ne bo mogla storiti samo mladinska oziroma študentska organizacija. Potrebna je tudi bolj poglobljena in široko zasnovana pomoč ce- lotne družbene skupnosti, vendar ne v manifestativnem, ampak dejanskem po- menu. Glede tega pripada posebna vloga komunistom, ki sta jim zato VIII. kon- gres ZKJ in V. kongres ZKS naložila pomembne naloge.

neirteohz.ovl

T. Stefanec

Nove poti zdravstvenega varstva študentov

Pretekli teden so se na posvetu zno- va zbrali socialno-ekonomski referenti ljubljanskih fakultet ter visokih in višjih šol. Temeljito so proučili sistem sedanje- ga zdravstvenega varstva študentov in ugo- tovili, da je to potrebno korenitih spre- memb. Razgovor je dal mnogo koristnih predlogov za izboljšanje načina nudenja zdravstvenih uslug študentom ter za iz- boljšanje zdravstvenega zavarovanja stu- dentom.

Dobri obeti za zdravstveno varstvo študentov

Nedvomno je dobra psihofizična kon- dacija študenta pogoj za njegovo uspešno šolanje. Varovanje in spremenjanje zdrav-

stvenega stanja študenta je vsebina dela zdravstvenega varstva, s katerim se v ob- likah kurative in preventive ukvarja zavod za zdravstveno varstvo študentov.

Na račun dolgih repov v čakalnicah za- voda ter ne nazadnje o (komaj) zadovo- ljivem zdravljenju študentov smo slišali že mnogo pikrih besed. Pri vseh kritikah pa nismo pomislili, da zavod ni mogel nuditi več kot najnujnejše zdravljenje prav zaradi pomanjkanja delovnih prostora- rov. Zavod se je do nedavnega ukvarjal pretežno s kurativo; preventivna dejavnost z zelo težkimi koraki sledi že tako skrom- nim oblikam kurative. Slednja deluje zgolj v obliki splošne prakse in zobozdravste- ne službe. Maja letos se zdravstvenemu

Nadaljevanje na 5. strani

Zavod (kmalu?) pod novo streho

varstvu študentov obeta nastop boljših časov. V novi stolpnici na Ilirski ulici bo

Ce bi menili, da bo zavod s povečanjem delovnih prostorov sorazmerno in v kratki dobi povečal tudi svojo dejavnost, bi nam rekli, da nas navdaja pretirani optimizem. Povečana površina delovnih prostorov predstavlja le del materialne baze za povečanje zdravstvene dejavnosti. Slednje bo zavod dosegel šele, ko bo rešeno vprašanje novih kadrov in finančnih sredstev za kritje stroškov razširjene dejavnosti.

V novih prostorih se bo kapaciteta za kurativno dejavnost povečala približno za enkrat. Študentom bo na voljo rentgenska ordinacija, klinični laboratorij in fizioterapevtski oddelek. Vodstvo zavoda meni, da ni potrebno odpirati drugih specifičnih ordinacij. Splošna zdravstvena pomoč, katero zavod nudi, naj bi primere, potrebne specialistične obdelave, z napotnicami usmerjala v ustrezne ustanove javne zdravstvene službe. Le-ta so primerno opremljene in lahko opravijo specialistično delo na najvišji strokovni ravni.

Študentje pa pravijo drugače. Na nedavnem sestanku so socialno-ekonomski referenti dejali, naj bi v zavodu poleg predvidenih odprli tudi mesta specialistov (okulista, ginekologa, internista ter otorinolaringologa). Za ostale primere, katere zavod ne bi mogel vključiti v svojo dejavnost, naj bi sprostili in olajšali postopek pri dajanju napotnic za specialiste.

Preventivni dejavnosti večjo pozornost!

V preventivi bo zavod ob pogojih v lovih prostorih zaoral ledino. Preventivno delo se je rodilo v močnih krčih. Do nedavnega je bilo sestavljeno zgolj iz majhnega števila sistematičnih pregledov, fluorografiranja brucov ter pregledov in cepljenja študentov-brigadirjev. Kateri vzroki zahtevajo okrepitev in razvijanje novih oblik preventivnega dela?

Glavna značilnost študentovega življenja je njegovo pogosto prehajanje v različne materialne pogoje življenja. Zato menimo, da bi bili pogosti sistematični pregledi študentov nujno potrebni. Dosedanji pregledi so poskušali zajeti vsako leto vsaj »reprezentančno« število novo vpisanih in študentov zadnjega letnika. Vendar 800 sistematičnih pregledov letno daje samo grobo orientacijo oziroma površno informacijo. In še to: o uspehih pregleda študent ni bil nikdar seznanjen, razen, če je bilo ugotovljeno, da je bolan.

V gimnaziji je dijak šel na sistematični pregled vsaki dve leti. Mar ne bi bilo primerno tudi vsakemu študentu, za katerega so časi »sedanja ob polni skleda« minili, ob vpisu na fakulteto omogočiti sistematičen pregled. Zavod se zaveda, da bodo šele rezultati, pridobljeni s pregledi vseh študentov prvega in zadnjega letnika, dali smernice za razvoj preventivne dejavnosti.

Bolj pogosti patronažni obiski

Zavod za zdravstveno varstvo študentov je letos uvedel patronažno službo z namenom, da natančno prouči študentovo življenje. Analiza higienskega standarda stanovanj, prehrane in materialnega stanja dajejo preventivni službi dodatne smernice za njeno delo. Novi prostori zavoda bodo nudili možnosti razširitve patronažne službe kot veje preventivne dejavnosti. Študentje želijo, naj bi bili obiski v študentskih domovih kar najbolj pogosti.

Psihologija – pomembno vprašanje

V novih delovnih pogojih bo zavod lahko v celoti izpolnjeval program sistematičnih pregledov. Na pregledih bodo zdravniki ugotavljali samo telesno, ne pa tudi duševno stanje. Za dopolnjevanje sistematičnih pregledov z obdelavo tudi duševnega stanja zavod zaenkrat še nima ustreznih pogojev. Za načrtno obdelavo duševnega stanja je potrebno skupno delo neuropsihiatra in psihologa, v nekaterih primerih tudi socialnega delavca. Zaradi pomanjkanja kadrov pa zavod za sestavo takega tima nima možnosti. Poleg tega ne kaže, da bi si zavod mogel zagotoviti sredstva za kritje stroškov tima, ki bi po približnih izračunih dosegli vse stroške dosedanje zavodove dejavnosti. Ob hitrem življenjskem tempu se vsak dan porajajo novi psihohigienski problemi. Ni več daleč čas, ko bodo psihohigienske naloge postale glavno delo preventivnega dela študentske zdravstvene službe. Sem moremo že sedaj uvrstiti odnose med spoloma. To vprašanje bo mogoče reševati samo v okviru psihohigienske dejavnosti kot veje preventivnega dela.

Paleta plačnikov zdravstvenih storitev

V današnjem času imamo tri glavne vrste plačnikov zdravstvenih storitev študentom: tistim, ki so socialno zavarovani po svojih starših, plačujejo zdravstvene

usluge pristojni zavodi za socialno zavarovanje, študentom – sinovom kmetijskih proizvajalcev krijejo stroške zdravstvenih uslug, popolnoma ali delno, pristojni skladi kmetijskega zavarovanja, študentom, ki pa niso socialno zavarovani, pa plačujejo usluge sklad za zdravstveno varstvo študentov. Sklad je prav tako plačnik skoraj vse preventivne dejavnosti zavoda, razen storitev individualne preventive, ki se obračunavajo kot stroški zdravljenja.

Zavod za zdravstveno varstvo študentov obračunava mesečno izvršene zdravstvene usluge študentov do 200 različnim plačnikom iz vse Jugoslavije. Postopek plačevanja je dokaj drag, zamuden in z ekonomskega stališča neutemeljen.

Posledice zamotane administracije trpijo predvsem študentje. Zdravstvene ustanove – ne študentske! – se otepaajo bolnih študentov, kajti – po eni strani razumljivo – jim s tem narastejo manipulativni stroški.

Še v večji stiski so študentje med počinicami, ko so odvisni od uslug »tujih« zdravstvenih ustanov. V mnogih primerih te ne poznajo zamotanega postopka za obračunavanje zdravstvenih uslug in študentje jih morajo sami plačati, seveda ob kasnejšem povračilu.

Predlog za enotno zdravstveno zavarovanje

Od uveljavitve predpisov, ki urejajo današnje zdravstveno varstvo študentov, je razdrobljenost plačnikov zdravstvenih uslug študentom že močno izpeti refren tako študentov kot tudi zdravstvenih služb pri Univerzi. Zato študentje predlagajo, naj bi se vsa sredstva, namenjena za zdravstveno varstvo vseh študentov, zbirala na enem mestu, na primer v samostojnem zavodu ali skladu. Poleg tega naj bo zdravstveno zavarovan vsak študent, ki ima status študenta.

Pri novo ustanovljenem skladu naj se zbirajo finančna sredstva, ki jih nakazujejo:

– vsi izvajalci zdravstvenega zavarovanja za študente, ki po obstoječih predpisih vključujejo v svoje zavarovanje tudi študente (pristojni Komunalni zavod za socialno zavarovanje za študente, ki so zdravstveno zavarovani v smislu zakona o zdravstvenem zavarovanju, pristojni Komunalni zavod za socialno zavarovanje za študente, ki so zdravstveno zavarovani v smislu zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov, pristojne občinske invalidske uprave za študente, ki so zdravstveno zavarovani v smislu zakona o invalidskem zdravstvenem zavarovanju);

– vodstva visokih in višjih šol v Ljubljani za vse študente, ki jih predpisi o zdravstvenem zavarovanju ne vključujejo (Univerza za vse študente fakultet v Ljubljani, rektorati in dekanati akademij za svoje slušatelje, ravnateljstva visokih in višjih šol za svoje slušatelje).

Sklad za zdravstveno varstvo študentov ima, po sedanjih dejavnosti in organizacijski strukturi sodeč, vse pogoje, da bi prerastel v zavod socialnega zavarovanja za vse študente. Pri skladu naj bi se zbrala vsa sredstva za plačevanje stroškov celotnega zdravstvenega varstva študentov, kurative in preventive. Doselej razdrobljena sredstva bi lahko ob novih organizacijskih prijemih izkoriščali mnogo bolj smotno. Poleg tega bi bilo poslovanje zavoda zelo poenostavljeno in odpadlo bi mnogo draga tehnično-administrativnega dela. Obenem bi lahko smotno izkoristili tudi sredstva, namenjena za preventivno dejavnost študentov, ki ostanejo večinoma neizkoriščena v komunalnih zavodih.

Študentske zdravstvene izkaznice?

Na nedavnem posvetu so socialno-ekonomski referenti razpravljali tudi o potrebi po enotnih zdravstvenih izkaznicah. Izkaznico bi dobil študent ob vpisu v prvi semester, pristojni plačnik pa bi jo potrjeval ob vpisu v vsak naslednji semester ali letnik.

Taki so predlogi za poenostavitev zdravstvenega zavarovanja študentov. Omeniti moramo še, da je bil predlog o enotnem zdravstvenem zavarovanju študentov načelno sprejet kot najboljši tudi na posvetovanju o zdravstveni zaščiti študentov, katerega je maja 1963 sklical centralni odbor ZŠJ v Beogradu. Omenjeni predlogi so plod dolgoletnih izkušenj pri delu na področju zdravstvenega varstva študentov. Menimo, da so velik družbeni napredek ter dobri obeti za razvoj študentskega zdravstvenega varstva zadostno zagotovilo za njihovo uresničitev.

Matjaž Polenčič

Razmišljanje ob pravem času

Razmišljam o študentski kulturi. Natančneje: razmišljam o rezultatu na relaciji študent – kultura (saj obratno tako ne more biti!), neposredni pobudniki tega pa so:

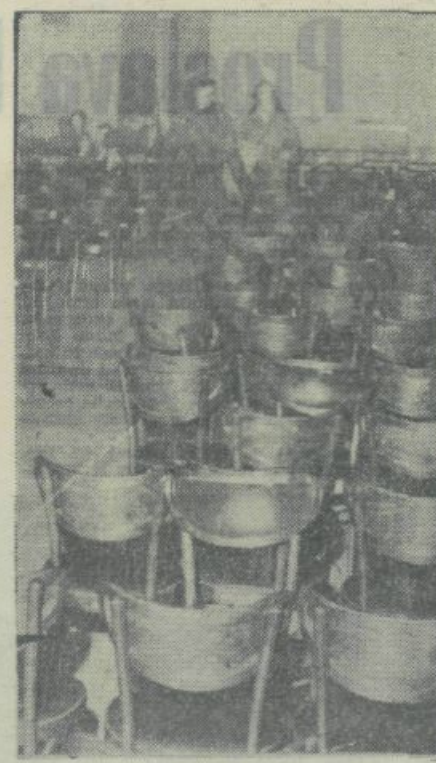
– slabi pogoji za delo na umetniški akademijah,

– prazne dvorane pri predavanjih, ki obravnavajo kulturno družbeno vprašanja, ob gledaliških predstavah, koncertih, na razstavah in končno

– slaba udeležba vseh tistih, ki imajo vodenje (ali pa si to samo domišljajo) študentske kulture na vesti, na posvetovanju kolegija (širši delovni organ kulturne komisije pri UO ZŠJ), ki je bilo pretekli tork.

V zadnjih letih opažamo, da se zanimanje med širšimi množicami študentov za obisk kulturnih prireditev vidno manjša. Seveda še danes obstajajo zlate izjeme (obisk pri predstavah v SN itd.), vendar so tu v večini študentje umetniških akademij (njim je obiskovanje kulturnih prireditev del študijskega izpopolnjevanja) in družbenih fakultet. Ne moremo (pri najboljši volji) šteti med kulturno udejstvovanje obiskovanje kino predstav, ker je to – vsaj v večini primerov – zgolj zabava, ki v zelo nizkem odstotku ljudi zapusti globlji vtis. Namen kulture pa ni, oziroma vsaj ne bi smel biti edini da zabava, ampak tudi vzgaja, poleg tega pa zahteva tudi neko določeno stopnjo izobrazbe. (Tudi obiskovanje nogometnih pašnikov še ni kultura, čeprav imenujemo tudi to »telesna kultura«!).

Deset (verjetno ne) poslednjih intuizastov, ki so pripravljeni sodelovati na temkočljivem področju, je s tehtnimi predlogi in mislimi samo dopolnilo naše prepri-

čanje v to, da v naši študentski kulturi res nekaj škriplje. Vendar bodo šle ponovno vse lepe misli mimo, nobenega pravega rezultata ne bo in (bojim se) tudi ti poslednji ljudje bodo izgubili voljo do dela. Zakaj? Na posvetovanju so bile navzoče samo prizadete »stranke« (tudi ostali so bili vabljeni, vendar pa se – kot po navadi – takšnih stvari, kjer bi bilo treba nuditi konkretno pomoč, raje ne udeležijo!), ki so lahko povedale konkretne smernice za izboljšanje trenutnega stanja, vendar bo vse to dobronamerno govorjenje zastoj vse dotlej, dokler ne bo prišlo do skupnega sodelovanja. Nujno je, da pridemo končno do spoznanja, da potrebuje Ljubljana poleg vseh drugih komunikacij tudi študentsko dvorano s primernimi prostori, kjer bi lahko nemoteno delale skupine Akademika, študentsko aktualno gledališče, orkestri in zbori AG, slušatelj ALU bi nujno potrebovali večji in modernejši razstavljeni prostor za ateljeje. To je samo del potreb, ki bi jih lahko rešili z dograditvijo študentskega doma, da ne omenim ob tem še klubskih prostorov, uradnih prostorov za ZŠJ in Tribuno, specializirane organizacije, za delo posameznih kulturnih skupin na visokošolskih zavodih, ki sedaj životarijo po neustreznih prostorih itd.

Najboljša rešitev bi bila v SN, kjer pa se nam bo neracionalna gradnja SN, katerega načrti še danes ne predvidevajo

gradnje skromne dvorane z odrom, kmalu maščevala. Ne zapirajmo oči in ne ponavljajmo (brez premisleka) kot papagaji, da je menza primerna za uprizoritev. Gledališča ne morejo kljub najboljši volji uprave gledališč in študentov, ki delajo v kulturni komisiji v SN, gostovati na tako pomanjkljivo opremljenem odru. Dalje: večerja se zavleče do 21. ure in tako se vse prireditve začnejo tako pozno, da mnogi ne zdržijo do konca, poleg tega pa vonj po hrani in samo okolje menze ne vplivata najbolje na razpoloženje gledalcev ali poslušalcev. Študentsko naselje bi si verjetno zaslužilo dvorano že samo s podatki, da stanuje v njem več kot 2000 študentov (ta številka se vsako leto veča), da je obisk na predavanjih tribune Čas in svet včasih tudi čez tisoč ljudi ter da si je Medejo (eno redkih del, s katerim je lahko Drama gostovala) ogledalo 600 ljudi! Poleg vseh teh (upam, da prepričljivih) argumentov pa moramo upoštevati še, da je tempo življenja takšen, da zahteva točno razdelitev časa in da je nujno, če hočemo dobiti večje število ljudi na predstavo, predavanje, koncert ali razstavo, da postavimo manjše montažne kulturne prostore tam, kjer je stalno naseljena večja skupina ljudi.

Da bi kulturna komisija pri UO ZŠJ vsaj delno zakrpalala veliko vrzel v pomanjkanju pravih pogojev odnosa med študenti in kulturo, se je odločila, da ustanovi Akademikov prireditveni biro. Dosedaj je bilo delo pri usklajevanju programov prireditev za študente precej neorganizirano, zato bo edina naloga tega biroja, da bo navezal stike z vsemi kulturnimi institucijami in na podlagi teh posvetovanj pripravil ustrezne in usklajene programe. APB bo skrbel tudi za abonmaje in gostovanja, pomagal bo pri organiziranju samostojnih nastopov predvsem umetniškim skupinam, ki delujejo na ljubljanskih visokošolskih zavodih ali v sklopu Akademika. Z ustanovitvijo APB pa ne bodo izgubile svoje iniciative posamezne sekcije, pač pa jim bo APB pri organiziranju večjih prireditev, katerih ne bodo mogli sami pripraviti, pomagal.

Ker so kulturne komisije pri odborih ZŠ že preživele, so na tistih fakultetah, kjer imajo za to ustrezne prostore, ustanovili klube, ki bodo z modernjšimi, prikladnejšimi in elastičnejšimi oblikami dela bolj zainteresirali študente za njihovo sodelovanje ne tem področju. Dosedaj so ustanovljeni štirje klubi: v SN, na filozofski in medicinski fakulteti in skupen klub za vse tri umetniške akademije. Delo vseh klubov še ni med seboj povezano, saj so delovni programi med seboj precej nasprotujoči.

Literarna sekcija Kluba 63 na filozofski fakulteti (ta sekcija je edina ostala od štirih sekcij, ko je bil klub ustanovljen) bo prevzela pionirsko vlogo za zbližanje mladih pesnikov Ljubljani, ki nimajo mladinskega literarnega kluba. Slavisti bodo občasno pripravljali v svoji seminarski sobi različna predavanja oziroma razgovore o posameznih zvrsteh, smereh, stilih in pojavih v književnosti, na katere bodo vabili mlade literarne ustvarjalce. Ob tem se bodo povezali tudi z Društvom slovenskih književnikov.

Z ustanovitvijo kluba umetniških akademij (problem je z njihovimi prostori) bo lahko precej poživljeno delovanje posameznih klubov. Skupni razgovori bodo lahko dali marsikomu jasnejšo sliko o moderni umetnosti, o absurdnih dramah ali sodobni glasbi. (ALU pripravlja razstavo ob dvajsetletnici osvoboditve. Pred otvoritvijo bo kratek, popolnoma improviziran debatni večer kar med razstavljenimi deli.)

Študentski kulturni forum je tudi nova oblika dela. Z rednim delovanjem bo začel ob blejskem srečanju PEN klubov in bo njegov prvi cikel predavanj imel naslov »Književnik v družbi«. Na teh razgovorih bodo sodelovali najprominentnejši tuji in domači književniki. V ostalih dveh ciklih predavanj pa bodo obdelali še področje filma (sodelovanje s kinoteko) in komunikacije (tisk, radio, televizija).

Načrti so lepi in volje (vsaj med manjšim delom) je dovolj. Škoda, da je nekateri ne podprejo. Dokler pa ne bo ustreznih prostorov in predvsem vsestranske pomoči s strani »odgovornih« nimamo nobene pravice pričakovati, da se bo položaj izboljšal.

Tone Vrahl

PREDLOG RESOLUCIJE

Nadaljevanje z 2. strani

nizacij pri načrtovanju kadrov. Ker pa je danes le težko govoriti o racionalni študentski politiki (kot bistvenemu delu kadrovske politike), in ker generacije strokovnjakov niso primerne za eksperimentiranje (pač pa jo je vsako posebej treba jemati resno), zahtevamo od najodgovornejšega predstavnika družbene skupnosti — republiške skupščine — da z zakonskimi uravnavami zagotovi, da bodo delovne organizacije (čeprav kot samoupravne organizacije zadovoljivo izpolnjevale svoje (tudi) samoupravne dolžnosti do širše skupnosti v pogledu študentske politike. Menimo namreč, da metoda političnega pritiska na štipenditorja ni primeren način za trajno reševanje socialno materialnega položaja študentov.

Nacelno ne nasprotujemo razpisovanju kreditov s strani delovnih organizacij, kolikor so ti krediti brez negativnih posledic za posameznika in skupnost.

POSOJILO LE DOPOLNILO

Pozdravljamo obstoj in delo centralnega sklada študentskih posojil, vendar le kot način korigiranja neurejene — sicer samo upravno zasnovane — študentske politike.

Podpiramo tudi napore tajništva univerze, da bi se ustanovili pri univerzi in pri vseh fakultetah samostojni referati, katerih dolžnost bi bila zasledovanje socialno kadrovskega položaja študentov. Naši odbori se obvezujejo, da bodo še naprej vlagali maksimalne napore v reševanje teh problemov.

Menimo, da se pri subvencioniranju nahajamo v stanju, ko je potrebno temeljito proučiti smotrnost današnjega načina podeljevanja teh podporn. Obvezujemo UO, da organizira v tem smislu ustrezne raziskave.

Ugotavljamo tudi, da institucija samopomoči v današnji obliki ni več primerna in jo zato ukinjamo.

Pozdravljamo izboljšano organizacijo honorarnih zaposlitev študentov. Vendar ustvarja izredno visok promet in nizka kvalifikacijska struktura zaposlitev pomisla, da se ni dovolj storjenega za iskanje strokovnosti študentov adekvatnih delovnih mest.

Zaskrbijoče razrahljana disciplina v študentskih domovih zahteva kritiko dela tamkajšnjih samoupravnih organov, sprejemne komisije in odborov ZS. Za izboljšanje trenutne problematične situacije sprejemamo — kot najodgovornejši študentski forum — sklep, da se vsi tisti, ki ne izpolnijo pogojev za bivanje v študentskem domu in se kljub temu nočejo izseliti, obtožijo pred fakultetnimi disciplinskiimi sodišči. Kolikor pa ti prebivalci študentskih domov ne pridejo pred to sodišče, naj se predajo pristojnemu sodniku za prekrške. Z naše strani obsojamo te študente zaradi njihovega nekorektnega odnosa do rednih študentov, ki zaradi njih ostajajo izven študentskih domov, čeprav imajo pogoje za bivanje v njih.

Samoupravnim organom v študentskih domovih predlagamo, da uvedejo sistem pogodbenega zavezovanja koristnikov domov, na osnovi katerega bo leta pravno vezan, da izpolnjuje v pogodbi postavljene pogoje.

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE ŠTUDENTOV je neurjeno, ker so v ta namen na razpolago premajhna materialna sredstva. Ker pripisujemo zdravstvenemu varstvu pri študentih izredno pomembnost, zahtevamo, da se vprašanje zdravstvenega zavarovanja z zakonskimi predpisi uredi. Sredstva, ki sedaj ostajajo v komunalnih zavodih, naj se zbirajo v študentskem zdravstvenem skladu, preko katerega bo študent — s posebno zdravstveno izkaznico — zavarovan na osnovi svojega statusa. Menimo, da je neobhodno v tej zvezi urediti tudi zdravstveno in socialno varstvo študentskih družin.

Kot za zelo pomemben moment v študentovem življenju štejemo njegov PROSTI ČAS.

Na žalost smo po toliko letih truda, da bi organizirali študenta dostojno kulturno življenje, še vedno prisiljeni molelovati zaradi minimalnih sredstev, predvsem pa prostorov. Ne moremo se znebiti vtisa, da se pristojni organi vse premalo zavedajo pomembnosti kulturne razgledanosti strokovnjaka kot tudi nevarnosti strokovnjakove tehnokratske usmerjenosti. Menimo, da bi študentom bila storjena občutna krivica, če ob razdelitvi prostorov družbenih organizacij ne bi bila v največji možni meri zadovoljene naše potrebe.

Menimo, da samoupravni organi nekaterih naših zavodov še vedno zapostavljajo športno aktivnost študentov. Te organe moramo opozoriti na negativne posledice, ki jih njihovo ravnanje ima za širšo skupnost in posameznika.

Prav tako pričakujemo več razumevanja pri organiziranju tehnične vzgoje študentov.

V splošnem menimo, da študentovega prostega časa nikakor ne bi smeli izvzeti iz procesa študija in da je bila storjena napaka, ko smo pri tretiranju vprašanja reforme visokošolskega študija zapostavljali študentovo izvenštudijsko dejavnost.

V idejno-političnem pogledu se negativne posledice tega kažejo v pogosti orientaciji študentov k idolatriji. Verovanje v idole pa je diametralno nasprotno naši težnji ustvariti pogoje za poln angažma študentov. Iz tega sledi, da so problemi organiziranja našega prostega časa za našo organizacijo ravno toliko pomembni kot vsi ostali, še posebno, ko postavljamo v ospredje probleme študija.

Skupščina univerze

V petek je bila dvanaajsta redna letna skupščina ljubljanske univerze. Do nekaj mesečne zakasnitve je prišlo zaradi razprav o novem zakonu o visokem šolstvu ter zaradi izdelave fakultetnih statutov.

Poročilo o delu univerze v študijskem letu 1963-64 je podal tedanji rektor profesor Makso Šnuderl. Zadržal se je posebej pri študentih, »ker je za življenje univerze najbolj pomembno delo in življenje študentov«. Njegove ugotovitve so skoraj popolnoma take, kot jih je podala tudi organizacija ZSJ. O reformi je dejal, da gledamo nanjo vse preveč samo s stališča prve stopnje. Ob vseh diskusijah pa moramo izhajati iz dejstva, da reforma ni kampanja, ni enkratno dejanje. To je proces, ki je stalen v tem smislu, da se univerza stalno prilagaja življenju in išče korak s potrebami prakse. V zadnjih letih so se učni načrti posameznih jugoslovanskih univerz zelo različno naslonili na neke splošne družbene standarde. Tako je prišlo do takšnega položaja, da npr. študent iz Ljubljane skoraj lažje nadaljuje študij na neki tuji univerzi kot pa v soseščni republiki. Velike razlike v programih med našo in skopsko univerzo smo videli šele ob eni od posledic skopske katastrofe, ko so njihovi študentje prišli v Ljubljano na študij. Te velike razlike niso upravičene, čeprav spet pri tem ne gre za prihodnjo popolno uniformiranje pouka na naših univerzah. Določene razlike so namreč nujne, če odsejajo specifične pogoje.

Razprava naj bi temeljila na rektorjevem referatu in na gradivu tiskanega poročila, ki so ga udeleženci skupščine dobili nekaj dni pred zborom. Vse to gradivo je govorilo o študijskem letu 1963/64. Pokazalo pa se je, da tedanje problematike ni mogoče ločevati od sedanje. Zato se je diskusija v določenem smislu oprla na dvoletno obdobje, kar je povsem upravičeno. To še posebno velja za to, ker so težave podobne v obeh letih študija, nekateri uspehi in težave pa so prav letos jasno vidni.

Diskusija je zajela širok splet dogajanja na univerzi, od problematike narodne in univerzitetne knjižnice pa do obstoja

ali neobstoja skupščine univerze v prihodnjih letih. Močno poudarjena je bila ugotovitev, da terja čas kvalitetnejši študij. Zaradi tega ne gre več ustanavljati novih višjih ali visokošolskih zavodov, ampak je nujno izboljšati delo že obstoječih kapacitet. Pri razpravah o nadaljnjem obstoju univerzitetne skupščine kot samoupravnega organa je potrebno izhajati iz analize uspehov dosedanjih zborov. Ti so pokazali pozitivne izkušnje, zato bi verjetno kazalo to obliko ohraniti tudi v prihodnje, seveda z nekaterimi izboljšavami. Podan je bil tudi predlog, naj skupščina voli rektorja.

Precejšnji poudarek v diskusiji je došla tudi socialna struktura študentov. Za majhen delež kmečke in delavske mladine ne moremo valiti krivde samo in predvsem na univerzo. Selekcija se prične že dolgo prej. (V resnici že z osnovno šolo. Danes približno 10 odstotkov šoloobvezne populacije na Slovenskem obiskuje nepopolne osnovne šole. To se pravi, da je precejšen del podeželskih, to je kmečkih in delavskih otrok selekcioniran za nadaljnje izobraževanje že v otroških letih. Pomanjkanje dijaških domov, visoke oskrbovalnine v njih in nizko število in višina srednješolskih štipendij pa spet otežkoča solanje mladine s podeželja.) Akcija za izboljšanje socialne strukture študentov je torej zelo kompleksno vprašanje, ki ga je treba pri reševanju nujno povezovati s širšim družbenim dogajanjem.

Reforma je skrajšala čas študija, čeprav rezultati tu niso zadovoljivi in so bila pričakovanja malo bolj optimistična, kot pa je pokazala praksa. Nedvomno je to eden od bistvenih uspehov reforme. Jasno pa je, da so ob uspehih tudi težave, ki zamegljujejo pozitivno v reformi. Zato ne gre za vprašanje, ali reforma ali ne, ampak za razvijanje pozitivnih uspehov in ukinjanje negativnih rezultatov.

Če bi praksa zahtevala uvedbo kake vrste selektivnih sprejemnih izpitov za vstop na univerzo, bo to ena od pomembnih nalog, ki jo bo treba vzeti zelo resno. Prav ob tem bi bila spet nevarnost odpada prav delavsko kmečke mladine. Morda bi bilo prav razmisliti o večji študijski pomoči študentom iz vrst socialno nižje stoječih družin.

Objavljanje strokovnih del pri univerzitetni založbi poteka s precejšnjo zamudo. Pripravljen skripti čakajo na primer za tisk tudi po več mesecev, čeprav bi jih študentje nujno potrebovali. Zato je prav, da bo naslednja seja univerzitetnega sveta posvečena prav tej problematiki.

Skratka, težave so precejšnje, jih pa ne gre naprtiti reformi. Mnoge od teh bi nastale nedvomno tudi v sistemu študija po starem. To kaže tudi primer zagrebskega vseučilišča. Ob vseh teh dejstvih pa je nujno upoštevati družbene skupnosti za večjo materialno pomoč univerzi.

Za prorektorja je bil izvoljen profesor FNT dr. Roman Modic. Posebna komisija bo formulirala sklepe skupščine, ki bodo služili za oporo pri razpravah in reševanju vprašanj, ki zadevajo univerzo.

Pavle Celik

Proslava Bandunga

V petek zvečer je bila v študentskem naselju proslava ob 10. obletnici konference v Bandungu. Pripravili so jo indonezijski študentje, ki so na solanju v Ljubljani. Večer je po svoji vsebini prejel svoj prvotni naslov. Ni bil namreč samo azijsko-afriška kulturna prireditve, ampak tudi manifestacija sodelovanja in prijateljstva Jugoslavije z narodi teh dveh celin.

Pozdravni govor indonezijskega veleposlanika v Beogradu je prebral kulturni ataše omenjene diplomatske misije pri nas, Dekan ekonomske fakultete Janez Stanovnik pa je v imenu ljubljanske univerze govoril o velikem pomenu te konference azijskih in afriških narodov pred desetimi leti. Ta jubilej je označil kot praznik vseh naprednih sil v svetu. Konferenca je postavila osnovna načela teorije in prakse v politiki aktivne miroljubne koeksistence.

Kulturni program je trajal skoraj tri ure. Zvrstile so se kulturne točke študentov iz Indone-

zije, Mongolije, Palestine, Južne Rodozije in drugih pa tudi naš Akademik je prispeval k proslavi tega jubileja. Sam program bi torej lahko označili za izraz mednarodnega sodelovanja in spoznavanja kultur različnih predelov sveta. Še posebno pozornost je pridobil ansambel električnih kitar indonezijskih študentov, ki študirajo v Zagrebu. Nabit to polna dvorana je z aplavzom nagradila izvajalce programa.

V času bandunške konference na ljubljanski univerzi praktično še ni bilo študentov iz afriških in azijskih dežel; danes pa jih je že lepo število. To po svoje kaže na vse tesnejše odnose naše dežele z omenjenimi državami. Rezultat tega dejstva je bila tudi sama organizacija proslave. Indonezijski študentje so z njo pokazali kot njeni organizatorji, da spoštujejo velikanski pomen tega dogodka za emancipacijo zatiranih narodov.

O. Z.

Mladost

Foto: Oskar Dolenc

ŠOLSKI SISTEM IN SAMOUPRAVLJANJE

Financiranje šolstva se je skoraj popolnoma preneslo na obveznost komun, vendar se v odnosu šola — komuna še niso izoblikovala takšna medsebojna razmerja, ki bi v celoti vsebovala tudi samoupravno prakso, kakršno spremenjena družbeno-politična struktura dovoljuje in zahteva. Vendar bi bistvo problema puščali ob stran, če bi vzroke spremenjenega položaja pripisovali le spremembam v načinu financiranja.

Z večjo avtonomijo lokalnih družbeno-političnih skupnosti so se končno pojavili objektivni pogoji, da tudi v sistemu izobraževanja posega v odločanje širši krog zainteresiranih občanov bolj kreativno ter kraju in potrebam ustrezno. Statuti šol so vsaj do neke mere postavili šole na enakovredno mesto v komunah, tako da se je posebno v tistih komunah, kjer so ob sprejemanju statuta upoštevali ustavna določila po njihovem duhu, šola uspešno uveljavljala v komunalni družbeni in tudi ekonomski strukturi. Ob tej načelni domnevi pa še zmerom opažamo, da stara pojmovanja, ki jih lahko označimo kot etatsistična in tehnokratska, ponekod dajejo ton in barvo komunalni šolski politiki. Pogodbeno vezanje šol si sicer utira pot do občinskih skupščin, toda v tem sistemu odnosov ostaja šola slej ko prej ustanova, ki ji ne priznamo njene celotne družbene, politične ter, ne na koncu, ekonomske

funkcije (tega nočem absolutirati). Še vedno priznavamo kot program šole, ki ga lahko primerjamo z družbenim načrtom občine, le ozko področje uveljavlja ali ne uveljavlja učnega načrta. Premalo pa upoštevamo njeno kulturno funkcijo, ki je oziroma naj bi bila posebno v manj razvitih komunah še kako pomembna. Seveda pa za to, da se kot kulturni faktor ne pojavlja, ne zadene krivda samo občinske upravne organe, ampak še v precej večji meri same pedagoške kolektive. V opravičilo šolnikom naj pripomnimo, da so krivi toliko, ker njihovi dosedanjí delovni rezultati občinam ne dajejo ravno velike spodbude za financiranje tovrstnih dejavnosti.

Možnost, da vsaka komuna po potrebi postane ustanovitelj katerekoli šole druge stopnje, se je izkazala kot dvorezen meč. Verjetno so nekatere komunice z željo po čim večji afirmaciji ustanovile nekaj šol druge stopnje, za katere se je izkazalo, da nimajo ne pogojev na terenu (dijaki) niti ni rešen zanje kadrovski problem, sredstva pa že tako niti do zdaj niso bila zagotovljena za vse šole v zadostni meri. Zlasti gimnazije kot splošno izobraževalne šole bi družbo v celoti gotovo stale manj denarja, če bi bile v večjih središčih, če bi jih bilo manj. Občine bi lahko sredstva zanje združevale in po potrebi zgradile zadosti domov. Pomanjkanje učil bi se

tako precej laže in v splošnem bolj zadovoljivo rešilo, ter ob manjših družbenih sredstvih.

Prav tako pa bi že končno lahko začeli uresničevati zamisel o večsmernem tipu splošnoizobraževalne šole druge stopnje, kar je pri sedanjí razdrobljenosti popolnoma nemogoče in neracionalno, razen seveda redkih izjem v večjih in ekonomsko močnejših komunah. Struktura zaposlenih pa nas opozarja še na en problem, ki bi se ob sedanjí upravni razdelitvi prav v okviru komun najbolj zadovoljivo in kraju ter potrebam uestrezno mogel rešiti. Občine so do sedaj v veliki večji meri skrbela za visoko izobražene strokovnjake z diplomami ali druge stopnje na univerzi (s pomočjo lokalnih gimnazij) kot za kader z dokončno izoblikovano izobrazbo po opravljeni diplomí drugestopenjske šole. Na področju srednjega strokovnega šolstva pa bi komunice vsekakor mogle, in v perspektivi se bo to moralo zgoditi, ustanovljati lastne šolske zavode, za potrebe svojega lastnega gospodarstva. Njihov program naj bi bil bistveno prilagojen ekonomski strukturi ustanovitelja kot formalnega prenašalca interesov gospodarskih organizacij in družbenih služb na svojem področju. Po opravljenih statističnih analizah se namreč postavlja dva dilemi: ali je strokovnjakov s fakultetno izobrazbo preveč, ker jih je skoraj enako število

kot onih s srednješolsko strokovno izobrazbo, ali pa je drugih premalo. Primer. Jave kažejo, da primanjkuje še visokokvalificiranih strokovnjakov in je zato odgovor na drugo zastavljeno dilemo nepotreben. Zelo jasne pa so posledice, ki iz tega izhajajo. Perspektiva družbeno-ekonomskega razvoja v komunah je torej ozko povezana z mnogo hitrejšim razvojem srednjega strokovnega šolstva, kjer se bodo diplomanti v večji meri po končanem šolanju tudi zaposlovali v neposredni proizvodnji in le v izjemnem primeru nadaljevali šolanje.

Vendar danes v občinskih skupščinah še vse preveč prevladuje prepričanje, da ustanova in ima tako pravico do delitve dohodka samo tisti, ki svoj dohodek na koncu leta izrazi v številkah. Namenoma govorim »ustvarja in ima pravico do delitve« zato, ker tudi danes pogosto sredstva za šolstvo še dodeljujemo iz proračuna, ker pač menimo, da »komuna šolstvo potrebuje in ker tako piše v ustavi«. Premalo pa se zavedamo, da tudi šola, čeprav posredno, ustvarja in povečuje skupni narodni dohodek v komunah. Iz tega pa izhaja njena nedeljiva pravica, da je soudeležena pri njegovi delitvi, ne pa, da jo opravimo z administrativnim aktom dodelitve.

Ivo Marenk

O GLEDALIŠČU IN DIJAŠKEM ABONMAJU

Če se ozremo po današnji mladini z namenom, da bi videli, kako sprejema kulturno hrano — mislim na gledališko umetnost — moramo žal ugotoviti, da zelo slabo in na zelo nenavaden način.

Upam, da me ne bo kdo prijel za bese, češ, da se mladina v večji meri, kot bom v nadaljnjem na kratko prikazal, zanima za gledališče, čeprav zabeležene številke dijaških abonementov v ljubljanski Drami govore o velikem številu obiskov te hiše. Kljub tej visoki številki, pa si upam trditi, da je to zgolj statistični podatek, ki ne sme služiti za osnovo, kako se mladina navdušuje za gledališko umetnost. Upoštevati moramo namreč, da pri dijakih ne gre za pravi odnos oder-gledalec ali gledališko delo-gledalec, temveč mnogokrat za neko »mood« v želji, da bi se pokazali v gledališču, se razume v novi obleki, in rekli: bili smo v teatru, uživali smo odrsko umetnost!

Ker tudi sam obiskujem gledališče kot abonent dijaškega abonmaja, se mi je nudila priložnost spoznati mladega gledalca. Živo se spominjam uprizoritve Kdo se boji Virginije Woolf, dela, ki je zvesto besedam Shakespeareovega Hamleta: »Namen umetnikov je bil od nekdaj, je ter ostane, da drži ogledalo naturi...« Čeprav je to Albeejevo delo zares aktualno in polno življenjske resničnosti, gledalci do njega niso pokazali pravih odnosov, nasprotno: celo grajali so ga in se niso hoteli potruditi, da bi spoznali misel, ki jo je želel avtor posredovati gledalcu. To bi še nekako razumel, ker je delo res težje razumljivo, ne morejo pa mi iti iz glave številni medklicí gledalcev, ki kažejo, na kakšni kulturni stopnji je mladi človek.

Tako pa se ni dogajalo samo pri uprizoritvah del, zajetih iz sedanjosti in katerih dialog je včasih zelo naturalističen (ob njem so se naslajali, ne da bi ga vključili v celoto), temveč tudi pri uprizoritvah ostalih del, pa naj bo to Pomlad 71, Luther ali Othello (pri tej predstavi so nekateri celo streljali na oder).

Mladi gledalec torej ni bil z ničimer zadovoljen in je svoje mnenje, če sploh rabim ustrezní izraz, med predstavami glasno izražal. S tem seveda ni motil samo

svojih sotovarišev, ampak tudi igralce, ki rabiyo, če hočejo dobro igrati, popolno tišino ali pa pravičen kontakt z gledalci. Kadar pa je gledalec nemiren ob nepravem času in se nekulturno vede, je razumljivo, da to igralec zelo dobro občuti in mora vložiti še več moči in volje, da ostane njegov lik svetel. Postavi pa se vprašanje, ali mu to sploh lahko uspe?

Tem nedostojnim posameznikom bi iz srca privoščil, da bi jim uprizorili delo, podobno Cankarjevemu Pohujšanju v dolini šentflorjanski. Tako bi se verjetno neprestano smejali in naslajali ob prizorih, kjer igralke nastopajo pomanjkljivo oblečene in katerih dialog ali polilog je prepreden s pestrimi izrazi. Končno pa bi morda le spoznali, da je delo naperjeno zoper njih.

Razumem gledalca, ki se ne strinja z vsakim delom, ne razumem pa tistega, ki se v gledališču nedostojno vede. Ali ti posamezniki (ki niso maloštevilni) sploh vedo, kaj je gledališče in kaj oni pričakujejo od njega. Če ga enačijo s filmom, se motijo. Film nam večkrat prikaže samo spretno zgrajeno in ekskluzivno zrežirano fabulo, medtem ko gre v gledališču za nekaj več. Fabula je v večini primerov le ogródje, za katerim pa se skriva boleče spoznanje o življenju, hrepenenje ali politična umazanja družbe ali napredna misel ali... Sicer pa ne bi želel poučevati, ker za to niti nisem poklican niti usposobljen. Morda bi ta problem reševalo gledališče samo z boljšo uvodno razlinitvijo dela (pred predstavo) in pa šola pri pouku slovenščine, filozofije, tujih jezikov ali pri morebitno novo uvedenem predmetu: svetovni književnosti.

Ob vseh teh dogodkih se ne bi prav nič začudil takemu naznanilu gledališke uprave: »Ker se je mladina pri predstavah za dijaški abonma nedostojno vedla, smo se odločili, da ta abonma ukinemo«.

P.s.: Imena mladih gledalcev, mladina ne gre posploševati. Pred očmi sem imel mnoge posameznike, katerim je pisanje v prvi vrsti namenjeno. Hkrati pa se zavedam, da je še vedno mnogo mladih, ki vedo, kaj je gledališče in kulturno vedenje. P. M.

PROBLEM ŠOLSKIH ŠPORTNIH DRUŠTEV

Razprave o šolskih športnih društvih so nekoliko zamrle tako v samih šolah, kot tudi v razpravah na drugih nivojih. Problematika tega področja pa je tako pomembna, da bi bilo potrebno mnogo več razprav tako v šolah, predvsem pa v merilu komun, krajevnih skupnosti, povezano z delovanjem ostalih športnih društev in društev Partizan, ki delujejo na področju komunice. Zakaj odpirati te razprave?

Vsakoletne analize na področju šolske telesne kulture kažejo porazno stanje. Financiranje kot osnova je zelo zanemarjeno, primanjkuje objektov, rekvizitov, vadiateljev, sodnikov itd. Vedno več je primerov, ko se razprave osredotočijo edino na te probleme. Do neke mere je stvar razumljiva, toda ob tem večkrat zasledimo odklik od bistra problemov. Skoraj 80 odstotkov sej športnih društev na terenu je imelo na dnevnih redih materialna vprašanja, ne pa toliko vsebinske vzgojne snovi, krepitev samoupravljanja, znotraj društev, vzgojo kadrov v komunah itd.

Posledice nenačrtne politike na športnem področju se seveda kažejo v današnji situaciji, ko niti polovica mladih nima telesne rekreacije v Slo-

veniji, ko skoraj polovica šoloobveznih otrok nima redne telesne vzgoje, ko primanjkuje strokovnjakov, objektov, itd. Celotna politika v športu ima odraz tudi v delu šolskih športnih društev. Osnovna napaka je v tem, ker smo ustanavljali društva na šolah, ne da bi jim zagotovili potrebne materialne možnosti in bi v šolskih proračunih zanje zagotovili denarna sredstva z ozirom na predviden program dela društev. Druga napaka je v tem, ker vodstva šol in šolskega športnega društva niso iskala potrebne pomoči pri društvih na terenu — predvsem kadrovskih. Prva zagnanost, samoiniciativnost je kmalu splahnela, ker brez dobrega vodstvenega kadra društvo ne more delati. Le malokatera šolska športna društva so že takoj v začetku skupaj z občinskimi zvezami za telesno kulturo ali ustreznimi strokovnimi zvezami organizirala seminarje za sodnike, vadiatelje. Tako je bilo mogoče z lastnim kadrom pripravljati tekmovalna, treninge, le ponekod pa re kreativno telesno vzgojno dejavnost za večje število mladine. Posledice politike »samo za reprezentance šole« se danes kažejo v pomanjkanju volje ostale mladine, ki se ne udeležuje nikjer, ki se ne vključuje v ostala

športna društva na terenu. Bistvo dela vsakega šolskega športnega društva pa je prav v navajanju širšega kroga mladine, da v prostem času goji tisto dejavnost, za katero kaže največje zanimanje. Če na šoli ali ob njej ni pravih pogojev (objektov), potem bi bila naloga društva, da usmerja mlade v društva na terenu in da se s temi društví tudi tesneje poveže. Program šolskega športnega društva je bil le malokdaj dan v razpravo vsej mladini na šoli. Zadovoljili smo se z anketami in z zelo slabo pripravljenimi občinskimi zbiri, kjer so malo govorili o programu društva.

Prvo, kar bi bilo potrebno napraviti, da bi samoupravljanje v društvu zaživel, je prav v zainteresiranju večjega števila mladih, da odločajo, kakšno naj bo športno udejstvovanje na šoli, kdo bo vodil društvo, kolikšna sredstva bodo porabljena in zakaj bodo porabljena. Vzrok za slabo pripravljene diskusije in programe so seveda v premajhni strokovni usposobljenosti vodstva društva. Ni pa pravilno, če društvo nikoli ne povabi na razgovore športnike, trenerje, sodnike itd. in se z njimi več ne razgovarja o načinu, metodah in oblikah dela šolskega športnega društva. Tesnejši kontakt

med strokovnjaki in društvom zagotavlja več volje, želje po uspehih, večjo samoiniciativnost in izvirnost dela. Vsako šolsko športno društvo deluje v specifičnih pogojih dela. Zanimanje mladih je različno, tradicije kraja ali šole različne, materialni pogoji zopet drugačni. Postavljanje šablon bi bilo nehumano za mladino na vseh šolah, ker hoče svojo dejavnost, drugačne načine dela. Zato je tem bolj potrebno, da vodstva društev omogočajo mladini več razprav. Lahko so to javne tribune o delu društva na šoli, kamor povabimo tudi občinske odbornike, športilke, športne zveze. Tu naj mladina pove svoja mnenja in zahteve. Zelo dobro bi bilo, da bi se mladina iz šol pojavila tudi na zbiri volivcev, na zasedanjih skupščin, na javnih tribunah izven šole, na občinskih zbiri športnih društev in zvez itd. Čakanje, da bo nekdo dal brez naše zahteve, je le že predolgo in nas opozarja na več samoiniciativnosti predvsem pri iskanju sredstev.

Menim, da bodo šolska športna društva zaživila le, če se bodo razprave o delu prenesle tudi izven šole, in če bo več skrbi samih šol za njihovo delo.

Jure Gartner

dragomir čulafić

epitaf

neka ptica je izgubila nebo
mrtev sem.

skica za pismo

Jož, koliko črne noči je še do tebe
steblo, za koliko zahodi sonca,
koliko, sestra tišine neme, je še
ptic
in deževja,
koliko kamenja do tvoje trave.
Jož, snoči sem svojo zvezdo pticam dal,
snoči so belo srajco mojo oblačile,
snoči se je neko nebo ubilo,
od noža strele je snoči krvavelo,
in čas, čas brezglavi
me je nekam odnesel,
jož, koliko črne noči je še do tebe,
koliko trav
in ptic, breza bela.

x x x
Sem prebivavec te zemlje,
sem potepuh neumen
od vetra do nesna,
sem ptica, kvšku leteča
(in to pomni),
pišem stih na ogledala vod,
s polovičnim molkom neba,
s krili obzorja,
sem ponočni tavač,
pomlad sem kupoval ogrinjala,
vsa pisana,
bil sem ljubimec male doline,
imel sem deklico Vesno, jaz nočem več
deklice Vesne in pisem njenih
nočem,

nočem več slišati,
ne zanimajo me več Vesnina pisma in nočem
pomladi ljubiti (že enkrat sem rekel)
POMLAD JE VESNINA DOBA,
pomlad je Vesnina mama,
POMLAD JE
VESNINO
IME,
a kaj me briga, ali me slišiš, Vesna,
hočem pomlad ljubiti,
in zeleno.

x x x
Sem pušcavnik, breza, deklica moja,
(oprosti, ker sem ti tisto o Vesni pisal),
plaval sem v dušah trav,
plaval sem v morjih, jaz sem
morski plovec oceanov, in Benetke sem videl,
jož, neke mrke ptice namesto oči,
koliko črne noči je še do tebe,
koliko trav
in ptic.

x x x
A zdaj, na koncu tega pisma,
ne bodi ljubosumna na Vesno in ne skrbi,
ker ljubim neki letni čas,
Vesne nočem
in pisem njenih nočem,
NOČEM
VEČ SLISATI,
jož, koliko te črne noči je še do tebe,
koliko trav
in ptic koliko
kamenja
koliko črne noči?

Prev. H. V.

Predstavljamo vam mladega pesnika DRAGOMIRA ČULAFIĆA iz Novega Sada, študenta nemškega jezika in književnosti. V raznih študentskih in drugih časopisih objavlja pesmi in črtice, ki razodevajo močno liričen napor v prozi in metaforično simbolično hotenje v poeziji v upiranju in premagovanju sedanosti. Zdaj pripravlja zbirko krajših proz.

poezija

O ba sta popolnoma zavestno vedela, da leži za vrati, ki so se nenehno predrugacevala zdaj v visoko samostansko lino, zdaj v zbledelo kavarniško ploskev, s katere že odpada medel lošč, neusmiljeno mrtev hodnik. Tem bolj mrtev, ker se je na obeh skrajnih koncih zaokrožal in je bil zato kakor crknjena mačka, ki je komaj še utegnila spodviti noge.

Dobro sta vedela to. Naenkrat sta se spomnila, in zdaj sta molčala. Lahko da sta utihnila pravkar, da se je prav ta hip splazil skozi ključavnično luknjo zadnji vokal, lahko pa, da sta že dolgo počivala na temenu tišine in se eden pripravlja, da bo skočil dol in bo spregovoril.

On se je nenehno vrtel okoli jalove mize v kotu, tesno pri steni, ki jo je od zunaj oblikoval hodnik. Nenehoma v krogu, se sunkovito zaustavljala, vsakokrat za korak bliže in potem na drugi strani za korak bliže in potem na drugi strani za korak podaljšal pot. Kakor zeleno oblizano tikalo velike stenske ure doma, ki je babica ni in ni mogla pustiti dolgo na enem mestu. Neutrudno jo je prestavljala in oče je moral nabiti v steno celo vrsto žebeljev. Rekla je, da ure Bog ni obsodil na bivanje in stanje, ampak na primekanje. Drugače da bi bil storil hudo logično neskladje.

Babica je imela pač svoje muhe, se domisli; neumna pa ni bila, nikakor ne. V vsakem nas je kaj takega, tudi v meni. Zakaj me je sicer prav ta miza navdala s tako jezo, da moram tekati okoli nje, tekati tako dolgo, da ji bom zbrusil robove, da bo postala podobna hodniku zunaj. Sele potem bo logična njena bitnost prav tu; večal bom hitrost, in četudi vem, da bo ostala vedno oglata, četudi bom nazadnje zadel s skorjo svojih možganov v njeno rezilo in ji bom obležal ob nogah, bo morala postati, okrogla, vdana.

Skoraj bi bil pozabil, da ga ona iz nasprotnega kota v sobi ves ta čas nepremično opazuje. Leži na nizkem kavču, pregrnjena je z obledelo zelenkasto prebleko, ki z njo drugače prekriva kavč, kadar se mu ne ljubi postiljati. Tako mirna je in negibna. Nedo-končan ženski akt, ki ga je stari bradati kipar na rokah prinesel sem, ga z ljubeznijo položil v postelj, ga prekril in pokrižal, sam pa šel nato umret. Grozno težko moči. Nenehoma mora v ustih pobijati besede, ki trmoglavito tišče iz grla.

— Pridi no bliže. Strah me je.

On se zdrzne, kakor da bi se zbudil na ladji.

— Saj si smešna. Pri belem dnevu!

— Res. Kaj ti ne čutiš, da pritiska na vrata. Ho dnik. Odpri boš in boš padel naravnost vanj. Ne bom si upala vpiti.

— Ne bodi nora! Čisto nedolžen hodnik je, edini v tem nadstropju. Sleherni dan prihajaš po njem.

— Ne prihajam po njem, ne.

— Pomiri se, saj stopinj ne bova slišala tako kmalu.

— Kaj res? Tako si dober.

— In ko boš odhajala, bo že skoraj tema.

— Jutri ti pridem pomagat preurediti sobo. Ne morem prenašati take, grozna je.

— Ne more biti drugačna, to je vse, kar imam.

Taka je že od nekdaj. Enostavno jo je uredil, in vendar je za to porabil mnogo časa. Hotel je napraviti, kar se da, pa se mu je navsezadnje vse skupaj sprevrglo v najpreprostejši možen način. Zasedel je vse štiri kote, enega z mizo, drugega nasproti s kavčem, tam leži zdaj ona, sosednjega z vitko enodelno omaro, v četrtem je stala rjavkasta peč. S stropa se je spuščala luč, medeninasta in na tanki žici. V žarnico na steni je kdaj pa kdaj vtaknil kako rožo, zdaj je že štirinajst dni ni menjal in nagelj je popolnoma suh. To je edini okras, pa mogoče še pajacasti rdeči hudiček, ki je visel na nitki ob oknu. Najbrž leži na tleh, ali pa ga je čistivka pometla.

Sunkovito je vrgla pregrinjalo s sebe in spet ostala negibna. Čisto naga.

— Prekrij se znova. Gola se mi zdiš okrnjena in vonjaš na sveče ob mrliču. Bodi pametna.

— Pridi sem, ali pa se oblečem in odidem. Kakor hočeš.

— Ne morem. Zdi se mi, da mi luč že vseskozi grozi. Ravno pod njo bom šel, in bo padla tisti trenutek z vso težo name. Kakor bomba. Zarila se mi bo v glavo. Obleci se, prosim te, in ostani.

— Naj bo, za danes. Jutri pa me ne pričakuj. Ne bom te hodila več prosit.

— Počakaj, že grem. Vidiš, lep krog bom naredil, ognil se bom in bom ugasil luč, da me ne bo videla. Saj si tudi ti dobra. Takole.

Ne, da je ne bi bilo več sem, tega ne pusti. Ne more dovoliti. Vsak dan prihaja, ob istem času, tako da mu služi po malem tudi že za uro. Vendar pa je skoraj nikoli ne pričakuje. Nekaj trenutkov pred časom si reče: »zdaj bo prišla, tisti hip odloži delo vkraj, takrat že čuje na hodniku korake, ve: »to je ona«, vselej jo spozna stoddstotno in nezmotljivo. Kakor ječar ji odpre nasproti vrata, ona nikoli ne stegne roke, da bi si sama odprla. (Tudi danes je prišla tako, morda po hodniku malo počasneje kot druge krat, a v sobo je planila, zasopihana in razmršenih las je smuknila skozi špranjo.

— Kaj je s teboj, je mirno vprašal. Zmerom ti pravim, da se ne boj tega hodnika.

— Molči, nisem prišla po tem hodniku. Nikoli. In tudi odhajam ne po njem.)

Jasno, jutri bo tudi morala priti in še in še. Po prstih se je splazil h kavču in se leseno prisolnil k njej. Pokril jo je, potem je z razprto dlanjo zaobjel ves njen lik. Odšla bo, si misli, njeni obrisi pa bodo ostali tu nad posteljo, izrezani iz mraka in počivajoči v obešeni mreži. V spalni vreči. Brez nje bi ne spal normalno, ker bi se v sanjah ne obešal po tankih vrvcih kakor opica. Brez nje bi zgrabil v prazno, se-

gel bi v noč in bi padel neznansko trdo in globoko. Obležal bi pod nedosegljivo krošnjo, s stisnjenimi pestmi, in v vsaki kepa mraka. Kepa raztrganih netopir-jevskih peruti.

— Danes si mi posebno všeč. Res si lepa.

— Bojiš se, da bi odšla, vidim ti na obrazu. Pa vseeno pojdem.

— Ne še. Počakati moraš na prve korake, drugače utegneš koga srečati. In tudi nisi še na vrsti za odhod.

— Groziš, kaj.

— Ker si bila včeraj hudobna. Najraje bi te vrgel skozi okno.

— Potem bi pritekel za mano in če bi se morebiti ubila, bi cvilil kakor kužek in bi sestradan umrl še sam.

— Daj no, bil si smešen. Bolje je bilo, ko pa da bi se ti režala v obraz. Pusti zdaj to in me odkrij. Tolikokrat si me že videl nago, ne sramuj se več.

— Mislim, da slutim zunaj korake.

— Ne! Kaj je res že toliko ura. Potem pojdem.

— Šalim se, niso pravi. Poznam natanko. Čum, zdi se mi, da je nekakšna sprememba. Da, ne morem jih spoznati in tudi v tretjo sobo na levi so se zgubili. Tja še nikoli niso zašli.

— Koliko jih poznaš in razločuješ?

— Ne tako veliko. A pravzaprav vse, ki prihajajo v naše nadstropje. Razen teh seveda, ti so novi, zelo občutno se jim pozna, da so prvič, nezanesljivi in kratki so, počasni. Ravno po tem jih bom znaprej

ZUNAJ IN TU

HERMAN VOGEL

tudi spoznaval. Vendar nisem srečal na hodniku še nikoli nikogar. Pa to ne moti.

Pazljivo ga je poslušala. Trepetala je z vsem svojim životom, zagledala se mu je naravnost v gibe ustnic.

— Najbolje poznam pač te, ki prihajajo v mojo sosednjo sobo na desni. Malo pred tabo. Ze zategadelj moraš biti vselej točna, da jih kdaj ne dohitiš ali srečaš. Zakaj vračajo se nerazumljivo hitro, prihajajo plašni, a odločni, vrata se zmerom sunkovito zapro za njimi, in odhajajo prav taki.

— Pravzaprav si grdo nesramen. Prilepljaš se na vrata in napenjaš ušesa kakor stara čarovnica, vsak šum srkaš vase. Nesramen in ostuden, želva brez oklepa. Drugače vsega tega ne bi mogel vedeti, nikakor ne. Tudi jaz ne razločujem nikogar, pa tudi k nam prihajajo, v naše nadstropje, vsak dan neka. Niti tebe ne spoznam po hoji.

— Motiš se, presneto se motiš. Kakšna umetnija pa je to, kaj? Nikakršna. V vse sobe prihajajo na isti način, v vseh sobah se godi isto. Različne so samo osebe, kraj in čas. Med nami ni sten, četudi se po obrazih ne poznamo. In ti sama si delček tega vsakdanjega, tega vedno istega, uvrščaš se v ves ritem, in zato ne bodi tako prizadeta. Kakor ovce prihajate v klavnico, berači, izsiljevalci, ti sama, kakor ležiš zdaj tu ob meni in hočeš, a meni se ne da. Izzivaš na vse mogoče načine, zadnji je ta, da mi groziš z odhodom. Pojdi, a ne pravi mi, da te koraki zunaj ne zanimajo.

— Ne, nehaj.

— Bom. Poslušaj naprej. Najbolj me pretresejo zmerom stopinje, ki so namenjene k mojemu levo-mu sosedu. Nevidna slast jih prižene, a ko se čez dolgo vračajo, so pobite, hitre razkačene. Daleč zunaj so že, po stropu in stenah pa še vedno visi njihov odmev, dokler ne pride sosed, in ga pomete na tla ter pohodi.

— Grozni ste, vsi ste taki.

— Ne bi rekel. Jaz na primer te nikoli ne spodim kmalu. Sicer pa, če je tako, zakaj sploh prihajate. Saj vam ne piše na čelih, da morate sleherni dan na isto ponižujočo pot, da se ljudje ozirajo in šepetajo spogledljivo: »aha, že vemo, kam greš«.

— Prosim te!

— Prav. Poslušaj naprej. Kakor vse kaže, so se neki koraki uprli. Ze nekaj dni jih ni več čuti. Tako bi morale narediti vse.

— Ni mogoče, kako naj bom brez tebe?

— Ne vem. Vendar jaz sem tudi kaj drugega kot samo jaz v postelji.

Globoko je vdihnila, dolgo je nabirala zrak, zdaj mi bo spet zagrozila z odhodom, si misli, pa ni rekla ničesar; beseda se ni mogla pretegniti čez zadnji rob, pollačila jo je nazaj, iz strahu, in zavoljo tega strahu je naznotraj zagorela od sramote. Navzven je ostala nevnemirjena, z veliko nežnostjo je potegnila odejo izpod svojega telesa in jo vrgla čez njegovo telo, kakor bi dolgo razvijala ribiško vrv in jo potem zalučala daleč ven, na sredo morja, medtem pa se je usedla na obali pod cvetočo breskev in ji gledala v veje. Naenkrat je bilo obema odrešno prijetno. Po zunanji steni se je oprijemal somrak in se po zverženem bršljanovem telesu valil skozi okno. Zabil je vse ostrine, pregrinjalo ni bilo več tako zbadljivo zeleno, miza, peč in omara so se prepili skozi kote in izgnili, hudobna luč se je vzdignila na strop in se razpotegnila v pajčjo mrežo. Nekdo je od zgoraj nalil v sobo mleka, čisto do roba, skorajda je tu pa tam že pljusnilo skozi okno in se razlilo po zgubnem obrazu noči. Tišina ju je zajela tako nenadno, da si nista upala položiti glasu na njen tilnik; ostali bi sledovi in bi vodili proč, pa bi odšla po njih. Saj zunaj je bilo že dolgo grobno, hodnik se je še bolj zvil in zaspal.

NAJIN POGOVOR

Ravno sem z vsem zanimanjem gledal človeka na oni strani ceste, ko me potrepila po ramji prijatelj Viktor in pravi, hej, povabim te na kozarček. Molčal sem in pokazal na onega človeka. Imel je zelo dolg nos. Viktor je rekel, naj se nikar ne čudim, da je to zato, ker ni dobil Kidričeve nagrade. Rekel sem mu, da je čudno, ker je ni dobil, saj je bilo vendar toliko nagrad. Viktor mi je rekel, da imam prav in odšla sva proti najinemu priljubljenemu lokalni.

— Probleme in Sodobnost, sva naročila.

— Saj to je pa isto, samo cena je različna, je rekla natakarica Rozi.

— Kako? sva se začudila s prijateljem.

— Seveda, je rekla Rozi, kar primerjajte: Sodobnost stran 280, T. S. Eliot — Burnt Norton in Problem stran 73, T. S. Eliot — Burnt Norton

Hlastno sva iztrgala Rozi obe številki in se zagala v branje. Res! Bilo je enako.

— Ne, je zavpil Viktor, ni enako! Poglej! V Problemih je natisnjen v kizirvi, v Sodobnosti pa z navadnimi črkami.

— Saj res, sem bil v ognju tudi sam. Prevoda sta različna. V Sodobnosti je Pibernikov, v Problemih pa Tauferjev.

— In glej, je pikolovsko natančno recitiral Viktor; v Sodobnosti piše: »Česen in safir se v blatu nabirajo okrog osi...«, v Problemih pa: »Safir in česen med blatom zapacajo ležaje osi...«

— In, sem bil siten še jaz, v peti vrsti prevaja Pibernik »nepovračljiva«, Taufer pa »neodrešljiva«, Pibernik ima »zapeljivost drozgov«, Taufer pa »goljufijo drozga«. Pibernik »jesensko toploto«, Taufer »poletni žar«. In sva si podajala besede, Viktor iz Problemov, jaz iz Sodobnosti. Viktor pravi »zameg-

ljeno oko«, jaz »zarek«, on »pušpan«, jaz »zelenika«, on »žvrgoleča žica«, jaz »struna« on »poprošenost«, jaz »vrešitev«, on »nezadovoljstvo«, jaz »odtujitev«, on »nezdrava pljuča«, jaz »bolna pljuča«, on »bljvavanje«, jaz »rganje«, on »lastnina«, jaz »lastnost«, on »izsušitev sveta čutov«, jaz »minevanje razumskega sveta«, on »makadamske poti«, jaz »kovinaste ceste« in še in še sva se obkladala. Nato sva v en glas sklenila: »licentia poetica!«

— Pa je le vredno kupiti obe reviji, sem rekel.

— Problem se bolj izplačajo, je rekel Viktor, stanejo 150 din in imajo dva verzja več kot prevod v Sodobnosti, ki stane 200 din.

Pojedla sva, kar sva naročila, nato me je Viktor vprašal, če me nasploh kaj takele zanimajo prevodi. Pa sem rekel, da ja. Ne bi smel. Začel mi je praviti o nekem filmu z naslovom »Rekvjem za boksarjema«. Pravi, da je neki Josip Janežič ustrelil v podnaslovih toliko kozlov, da je resen konkurent v TT rubriki »In znanost je ostala nema«. Učitelj telovadbe je bil po Janežiču »svetnik v otroškem vrtcu«, menažer pa »upravnika«. Potem pravi junak, ko nazdravlja s pivom. »Pijte krepko«, pri igranju s kartami pa »poba trefa«. Viktor je rekel, da ga je neko dekle, ki je sedelo zraven njega, vprašalo, če je to isto kot pagat ultimo.

— Sramota, je rekel Viktor! Hitro sem ga vprašal, če misli Vidmarjevo kritiko o Kopitovi drami »Oh, očka, ubogi očka...«. Rekel je, da ne, da pa ima že zadosti Marije Kocjančič na televizijski oddaji »Da ili ne«.

— Zakaj?« sem vprašal. — Če je študentka Akademije za glasbo, pa vendar lahko odgovarja na vprašanja o glasbi.

— Saj to je tisto, pravi Viktor. — Zadnjič so jo vprašali, katera po vrsti je Beethovnova simfonija Eroica. In je rekla, da je peta. Niti ni znala naštetih ruske peterice skladateljev. Povrh vsega pa baje biti vprašanci na tisti oddaji na svojem področju amaterji.

— Zdaj pa grem, je rekel Viktor in namignil, naj jaz plačam, kar sva popila in pojedla. — Grem po pločevino od konzervnih škatek, pa bom lahko imel v Mali galeriji slikarsko razstavo, je mrko pripomnil. Potem sva odšla v aprilski dan.

D. R.

Velik odziv študentskih skupin

Pod tem naslovom objavljamo informativni prispevek iz Zagreba, ki naj naše bralce seznani z Majskim festivalom, največjo kulturno manifestacijo študentov pri nas. Prireditev bo v Zagrebu od 5. do 11. maja (19. po vrsti). Mimo teh podatkov naj opozorimo še na to, da prireja v okviru tega festivala uredništvo Razloga simpozij, ki bo letos posvečen temi književnost in kritika. Na njem bo sodelovalo večje število mladih kulturnih delavcev iz cele države.

op. ur.

Dasi še rok za prijave ni potekel, je odbor Majskega festivala prejel že 16 prijav za sodelovanje posameznih skupin in tudi precejšnje število prijav za priredbe. Takšen odziv dokazuje, kako pomembno vlogo ima Majski festival za primerjanje in dobivanjekušenj v kulturni dejavnosti študentov Jugoslavije. Iz leta v leto raste s številom prijavljenih skupin tudi kvaliteta izvedb, pa zategadelj ni nenavadno, da sta letos želeli nastopiti na našem festivalu tudi dve tuji skupini (Brno, Krakov). Poleg tega bo festivalski odbor letos tudi mnogo prej uredil vprašanje repertoarja, ker so že skoraj vsi predvideni roki zasedeni. Za razloček od prejšnjih let je prišlo letos največ prijav za nastope posameznih društev. Udeležbo dramske skupine so poleg Dramskega ateleja mladinskega doma Vračar (DADOV) iz Beograda, ki nastopil z enim svojih kabaretov, prijavili še univerzitetna eksperimentalna scena Maska, akademsko gle-

dališče Branko Krsmanović, dramski studio SKUD Zikica Jovanović-Spanac iz Beograda.

Prvič bo nastopila akademska scena AKUD Mirče Acev iz Skopja, v Studentovsko gledališče Zadar in KUD Student iz Maribora. Mimo dramskih priredb je največ prijav prišlo za nastope glasbenih skupin. Tako bomo ob Akademiji za glasbo iz Ljubljane in drugih poslušali akademski zbor OKUD Ivo Lola Ribar iz Beograda, Komorni godalni orkester Dadova, akademski orkester Ad hoc SKUD Akademik iz Ljubljane in druge. Vsekakor bo zelo zanimiv tudi ponovni nastop orkestra harmonik AKUD Sonja Marijković iz Novega Sada, kakor tudi prvi nastop njihovega že v Evropi znanega kvinteta ustnih harmonik Pet kakor eden.

Četudi v najmanjšem številu, bodo letos folkorne priredbe udeležene z nastopi folklornih sekcij kulturno umetniških društev iz Beograda, Novega Sada, Ljubljane, Skopja in Zagreba.

Od zagrebških študentskih skupin bo na festivalu nastopilo Studentovsko eksperimentalno gledališče iz Zagreba, ki opravlja za to priložnost Orenovićevo Halelujo in Ghelderodovo Balado o veliki smrti. Poleg te dramske skupine bo nastopilo še študentovsko satirično gledališče z Domanovićevo Stradijo in prvič dramska skupina filozofske fakultete v Zagrebu Silvije Strahimir Kranjčević s starohrvaškim delom Junija Palmotića Pavlimir. KUDS Ivan Goran Kovačić bo nastopil s folklorno skupino, moškimi oktetom in mešanim zborom.

—GLOSA—

SVOJEVRSTNI „KRITERIJI“

Sicer žal nisem videl Mirka Zupančiča farse »Dolina neštetihi radosti«, vendar v zvezi s »kritičnim« zapisom Tatjane Vesel (Delo, 13. marca 1965), to niti ni važno, saj tudi člankarica ne razčlenjuje idejno vsebinskega tkiva drame, ampak svoje teze podpira z nekimi dovolj splošnimi mislimi, iz katerih tudi črpa spodbude za svoje moralčno ogorčenje nad dramskim tekstom. Avtorico namreč sploh ne zanima notranji ustroj groteske, ampak jo vznemirja samo to, da je resnica, taka, kot jo ima ona v zakupu, nevarno načeta, in zato z vso ihto brani svojo predstavo o življenju, saj, kot je videti, se Zupančičeva očitno ne sklada z njenimi ideali. Ta odnos, ko »kritika« ne zanima več avtor in njegovi intimni pogledi na svet, kajpak onemogoča enakopravni položaj med bralcem in njegovim sodnikom: recenzent ima v žepu objektivno resnico, avtor pa je le ubog šolarček, ki še ni spoznal temeljnih zakonitosti tega sveta.

Temeljno izhodišče, iz katerega izhaja avtorica in v imenu katerega obsodi farso, je tale: »Glede na revolucijo, ki smo jo uresničili pred dvajsetimi leti in ko smo dokazali, da nismo Šentflorijanci, ali po avtorjevo: Radostni dolinci, menim, da nas to delo... ponižuje. Torej: avtor je s tem, da prikazuje moralno izkrivljenost človeških odnosov v povojni družbi, zagrešil usodno napako, saj je tako zanikal samo re-

volucijo, v kateri smo že dokončno presegli kakršne koli negativne moralne diagnoze.

Ta sklep je sicer zelo svojevrsten, ima pa to prednost, da avtorja vtakne v pregleden predaleček. Majbna, nenaporna miselna kombinacija s strani člankarice — pa je avtor že opremljen z etiketo, ki opozarja na nevarnost.

Kajpak je pri tem »kritičnem« postopku potrebno priklicati na pomagal še kulturne avtoritete. Najbolj pri roki je seveda Cankar, zakaj le-ta je, kot nam zagotavlja Veselova, »večno aktualen«. Zanimivo: mar ni po zagotovitvi avtorice problem slovenskega hlapčevstva že tako korenito ovržen, da nima več mesta v našem družbenem dogajanju? Toda ne, Cankarju je zagotovljena navkljub temu »večna aktualnost« menda zato, ker je kot vsi vemo, najboljši slovenski pisatelj, »katerega umetniškega sila je pač nesporna«.

Miselnost, kakršno razodeva članek Veselove, je kajpada nezanimiva in bi ne bila vredna nikakršne pozornosti, ko bi se žal v znamenju takega primitivnega bramborkega duha ne porajali tudi usodnejši posegi v naše kulturno življenje.

Marjan Brezovar

Pričujoči zapis sem poslal dne 16. III. uredništvu Dela kot pismo bralcev; dne 16. IV., torej mesec dni kasneje, pa sem po večkratnih posredovanjih prejel sledeče sporočilo: »Sporočamo Vam, da Vašega prispevka »Svojevrstni kriteriji« nismo objavili, ker menimo, da ne bi prispeval k razčiščenju vprašanj, ki se jih dotika. Menimo tudi, da je premalo, ustavljati se samo na robu nekega dogodka.« Op. p.

Boris Jesih, Portret iz kavarne, risba 1964

Ve, to je tisti čas, ko je vsak dan dolg premor, ko ne pade stopinja na beton. Ve tudi, da se bo kmalu zatem začelo. Vrata se bodo odpirala druga za drugim, zdaj na levi, zadaj na desni, premenjaje se, in po strašni polkrožni kamniti poti bo odkorakala razbita četa, vračala se bo iz boja, razpotegnjene bodo hodile bojevnice s povešenimi kopji, za njimi pa bodo ostali samo za čas nasiteni jarki. Ona pa še ne bo takoj odšla, zdaj je še vsa tu, topla in neizpeta, sveža za boj. Razširila se je v mahovnat ravan, njene udrtine so komaj zaznavno položne, bregovi se sami od sebe pripogibajo naproti, da nima on in njegova roka in njegovo telo nobenega napora. Drsi po njih in se ne more ustaviti, vonj po divjačini ga žene, poganja vedno naprej in naprej, vedno v krogu. Ona pa se mu s prav tako neugnanostjo umika, umika in misli, da ga lahko samo še z begom priklene trdneje nase.

Zdaj je prišel tudi njen čas. Zdelo se ji je, da si je morala sama odpreti vrata, on je stopil za njo in roka mu je obstala stegnjena za njenim izhodom, ne ve več, ali ji je pokazal pot ali pa jo je nameraval suniti v hrbet, da bi čimprej padla čez prag, zakaj zdaj čuti, da pada, pada, odločno čuti, da krili z rokami skozi zrak, hodnik je nedopovedljivo daleč spodaj, satansko se ji reži in se ji hkrati odmika. On pa stoji zgoraj na pragu svoje sobe, poskuša govoriti, pa četudi je njegov glas ne dohaja, mu razbira z ustnic kaj hoče:

— Ko boš šla mimo vratarja spodaj, skrij obraz v lase in se potèpi iz hiše, potuhni se lisiče in kakor hitro mogoče zavij za vogal, zakaj on in ljudje vedo, po kaj hodiš sem, požirali te bodo z očmi in vpili: »varujte se je«. In jutri ti bom ob istem času spet odprl duri. Zapomni si to.

(Socialni nauk katoliške cerkve v luči papeževih enciklik)

Današnje spremembe v svetu določajo tudi položaj in delovanje katoliške cerkvene organizacije. Vse večja moč delavskega razreda in njegova organiziranost ter nastanek socialističnih dežel sta temeljni dejstva, ki sta zadnjih šestdeset let usmerjala politiko Vatikana. Z delavskim gibanjem religija prvič v zgodovini svojega nastanka izgublja množičnega nosilca. Ta proces je začel ogrožati religijo v samih koreninah. Nad tem dejstvom je cerkev veliko bolj zaskrbljena, kakor pa nad vsemi najrazličnejšimi teoretskimi kritikami religije. Ne bi bilo težko v podrobnostih prikazati, kako je visoki kler najprej s predstavniki fevdalnega reda nastopil proti prvim radikalnim meščanskim revolucijam in kako je potem skupno z buržoazijo in ostanki feudalizma nastopil proti samostojnim nastopom delavskega razreda. Tako se je skupno s pravoslavno cerkvijo angažiral proti oktobrski revoluciji, podprl je zadušitev španske republike ter pozdravil tretji reich. Pozicije socializma v svetu so se tako okrepile, da je klasično, pogosto banalno klevetanje njenih ciljev postalo neučinkovito in celo doseglo nasproten učinek. V skladu z uspešnim uveljavljanjem socialističnih nazorov se spreminja način nastopanja njenih nasprotnikov. Tako se Pij XI. leta 1937 še lahko sprašuje v »Okrožnici o brezbožnem komunizmu«, »kako je mogoče, da se ta nauk (tj. marksizem KA), ki je znanstveno že davno premagan in ki mu tudi vsakdanje življenjsko izkustvo nasprotuje, tako hitro širi po vsem svetu.« Odgovor: »To nam bo jasno, če premislimo, da jih je le malo, ki bi zares doumeli, kaj komunisti hočejo.« In med temi, ki tega niso doumeli, je bil tudi papež sam in poleg njega še večina buržoaznih učenjakov. V čem je ta nesposobnost razumevanja, Marx takole odgovarja: »Buržoazija je v Franciji in Angliji osvojila politično oblast. Od tedaj je dobival razredni boj praktično in teoretično čedalje bolj izrazite in preteče oblike. Zdaj ni šlo več za to, ali je ta ali oni teorem resničen, temveč zato, ali je kapitalu koristen ali škodljiv, prikladen ali neprikladen, politično dovoljen ali ne.« (K. Marx: Kapital, str. 17 CZ 1961) To seveda ne velja samo za teoreme politične ekonomije, ampak tudi za družbene koncepte cerkvene hierarhije, ki je toliko povezana s kapitalom, da ji je postal »celo ateizem culpa levis (mali greh) v primeri s kritiko tradicionalnih lastninskih odnosov« (Kapital, str. 12) * Pričujoči sestavek predstavlja izveček iz seminarske naloge »Marksizem in religija« na oddelku za filozofijo, za katero je avtor prejel Prešernovo nagrado v letu 1963.

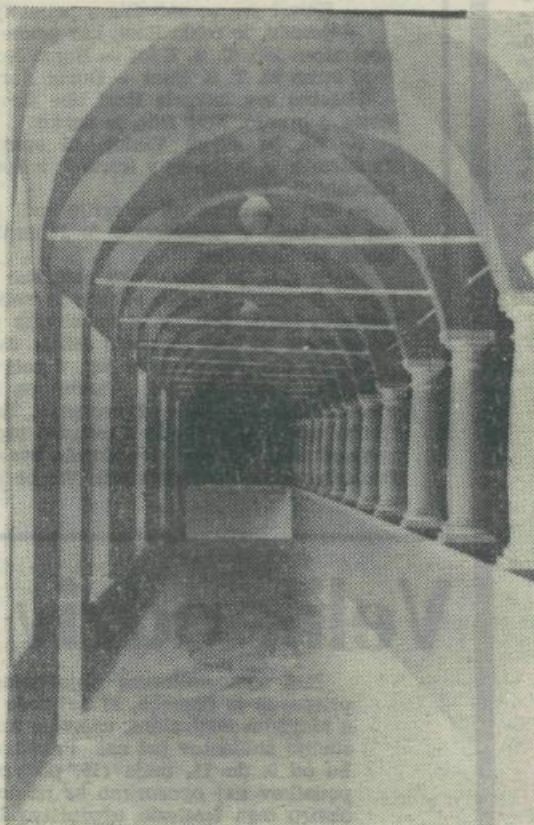
* KA — avtor sestavka

Vse bolj pereče vprašanje vojne in miru v zadnjih desetih letih je prisililo Vatikan, da izbere med dvema skrajnostima. Cerkev je spoznala, da je v njenem lastnem eksistenčnem interesu, da se ne pridruži v imenu boja proti komunizmu najreakcionarnejšim vojno hujskaškim krogom in da se odloči za mir. Stvarnost je bila močnejša od želje in sovraštva do svojega nasprotnika, ki hoče, kakor se je izrazil učenj jezuit Wetter, v prometejskem zagonu uresničiti tisto, kar more le bog, zato je po njegovih besedah nazor komunistov, marksistov, s stališča katoliške cerkve, več kot zmeta — je greh. Ta napredna orientacija cerkve v obstoječih zgodovinskih pogojih nikakor ni padla z neba ali, kar bi rekli teologi, da je sam sv. Duh navdihnil papeža. Ze več kot petdeset let so bile nenehno prisotne tendence znotraj katoliške politike, ki so zahtevale, da se cerkev preneha tako očitno povezovati s sovražniki delavskega razreda. Mnogo je primerov, ko so se duhovniki znašli med stavkajočimi delavci. To seveda za komuniste ne pomeni nobenega presenečenja. Če bi oni nastopili proti temu sodelovanju, bi jih uničujoče zadel očitek, ki ga je naperil Marx že leta 1843 proti Brunu Bauerju, ki je kot pogoj postavil, da židje postanejo enakopravni v pruski državi, da se odrečejo svoji veri (glej K. Marx: Prispevek k židovskemu vprašanju, Rani radovin, »Naprijed« 1961.). Za marksiste morajo biti odločilni razredni, ne pa religiozni kriteriji pri graditvi nove družbe. Marksisti ne postavljajo parole: Najprej se odrecite religiji, da boste lahko revolucionarno nastopali, ampak zahtevajo obratno: Nastopajte revolucionarno in odrekli se boste religiji. Zanimivo je, da je zelo podobno napačno formuliranje problema postavil leta 1963 Iljičev, predsednik ideološke komisije pri CK KPSZ. Njegova teza se je glasila: »Pogoj za nastanek brezrazredne družbe je ukinitve religije.« Ta misel je napačno izvedena iz pravilne ugotovitve: v brezrazredni družbi ne bo religije. Toda ta »ne bo« se ne sme spremeniti v POGOJ brezrazredne družbe. Če se to zgodi, smo izkrivili zgodovinski nastanek religije. Ker smo izmalčili njen konec, smo izmalčili tudi njen začetek, nastanek. Če religijo postavljamo kot pogoj za ukinitve razredne družbe, smo jo s tem postavili pred in izven razredne družbe, še več: spremenili smo jo v pogoj nastanka razredne družbe.

Kako naj bi v rezultatu, v obliki pogoja religija igrala tako odločilno vlogo, če jo ne bi tudi pri nastajanju razredne družbe? Iljičev seveda tako nevzdržno, idealistično tezo ne zastopa, toda če tak rezultat izhaja iz njegove teze, potem je treba tezo spremeniti. Pravilno je, če jo obrnemo: »Pogoj za ukinitve religije je ukinitve razredne družbe. V tej obliki je odnos religije in razredne družbe pravilno določen. Gornjo napačno tezo Iljičeva so kritizirali tudi italijanski in francoski komunisti (glej tudi članek Zdenka Roterja »Socialistična družba in religija« v »Teoriji in praksi«, št. 6/64).

a) KAKO ENCIKLIKE OKARAKTERIZIRAJO RAZLIČNE DRUŽBENE SITUACIJE

Leon XIII. je v svoji okrožnici Rerum novarum ugotovil mnoge površinske pojave liberalnega kapitalizma. Tako je spoznal, da se je zaradi mogočnega napredka industrije spremenilo medsebojno raz-

merje gospodarjev in delavcev, da so vse srednjeveške cehovske organizacije razpadle, da delavec ni zaščiten, da je nastalo nepravilno razmerje med bogastvom in revščino, da obstaja moderno suženjstvo, da je treba najubožnejšemu stanu pomagati, ker živi v tako bednih razmerah, da niso vredne človeka. Rešitev vidi v ponovnem organiziranju delavcev na cehovski osnovi ali pa v spreminjanju delavcev nazaj v kmete, kar nam kaže na bistveno nerazumevanje kapitalističnih procesov, ki imajo ravno nasprotno tendenco, da vse prebivalstvo spreminja v proletarijat. Ta hrepeneči pogled v preteklost, kjer so bili materialni pogoji za cerkev in kot tudi za religiozno občutenje množic najidealnejši, najdemo še tudi v encikliki Quadragesimo Anno, kot tudi v encikliki Mater et magistra. Kar je Pij XI. v okrožnici Quadr. A. dodal, ni to, kar nenehno

poudarja, da zajema iz nauka evangelija, temveč to, kar črpa iz družbene situacije. Tako ugotavlja, da je družba zelo majava, ker sloni na borbi razredov, da je svobodna tekma uničila sama sebe, da je zavladala strašna moč finančnega kapitala, ki si je razdelil svetovni trg in peha svet v vojno. Zelo dobro je ocenil, v čem se revizionisti v vodstvu delavskega gibanja razlikujejo od »levih revolucionarnih komunistov«. Papežev misli so torej že povsem preprežene s pojavom monopolnega in državnega kapitalizma

Veliko več prostora porabi Pij XI. za jadikovanje in pozitv na boj proti komunizmu kot Leon, ki zmote socialistov omenja mimogrede in v zelo mirnem tonu. Tudi glede strokovne terminologije je že na višjem nivoju, saj pravi, da je kapitalističen način gospodarjenja tak, kjer eni dajejo snov drugi delo, in da mrtva snov prihaja iz tovarne požlahtnjena, ljudje pa se ravno tam kvarijo. Rešitev vidi v veliko večji vlogi države kot Leon, ki je intervencijo države v gospodarstvu dopustil le tedaj, če delovna pogodba ni »pravilno izpolnjena«. Pij XI. se zavzema za združenja delavcev z delodajalci, v katerih naj bi bili delavci z delnicami solastniki podjetja, ali pa naj bi sodelovali pri upravljanju podjetja ali bili deležni samo dobička. (Podobne nazore tudi danes pogosto srečamo v buržoazni sociologiji, ki mejo kapitalistične proizvodnje kaže na ta način, naj bi se vsi delavci spremenili v kapitaliste, postali delničarji celokupnega kapitala. Ti nazori samo v spremenjeni obliki kažejo nujnost, da se delavci polastijo svojih pogojev dela. Mejo kapitala take in podobne koncepcije izražajo na ta način, da hočejo kapitalu ukiniti vsako mejo in se pri tem ne zavedajo, da se mora s tem ukiniti sam kapitalističen način proizvodnje, da bi se delavci spreminjali nazaj v kmete, to je bila v Pijevem času že preveč očitna utopija. Papež z veliko zamudo že ugotavlja, da je industrijski način proizvodnje postal svetoven način, ki je globoko zajel že tudi Azijo, Afriko in Latinsko Ameriko. Proti nadaljnji proletarizaciji prebivalstva, ki je v vse večjem obsegu vključevala žensko delovno silo, se Pij kot tudi Leon skuša upreti z »družinsko plačo«. Janez XXIII. je v encikliki Mater et magistra ugotovil, da je zaradi tega, ker je v teoriji in v odnosih med ljudmi vladal zakon močnejšega zakon povprečnega profita KA), bila posledica tega »korenito preurejen gospodarski red.« Tudi Janez XXIII. je ponovil, kot že pred njim Pij XI. in Leon, naravno pravico do zasebne lastnine proizvodjalnih sredstev. V skladu s tem, kot obstojita dve temeljni moderni obliki kapitalistične lastnine, se je izoblikoval tudi katoliški nauk o dvojnem značaju lastnine: privatnega in »družbenega«, državnega. Določitev razmerja med obema pa je Janez že v veliko večji meri položil na ramena države kot njegov predhodnik, vendar istočasno poudaril, »da pobuda države na gospodarskem polju, čeprav je široka in globoka, ne sme vedno bolj zmanjševati področja svobodne osebnosti pobude posameznih državljanov.« Janez je prišel tudi do spoznanja, »da se je zadnja leta vedno bolj večala ločitev lastnine proizvodjalnih dobrin in vodilna odgovornost v večjih gospodarskih organih.« O tem pojavu je eden izmed utemeljiteljev znanstvenega socializma Friedrich Engels takole zapisal že leta 1877: »Vse kapitalistove družbene funkcije opravljajo sedaj plačani nameščenci. Kapitalist nima nobenega družbenega opravila več razen tega, da spravlja v svoj žep dohodek, striže kupone in igra na borzi, kjer si različni kapitalisti trgajo drug drugemu kapital iz rok. Toda niti preobrazba v delniške družbe in truste niti preobrazba v državno lastnino ne odpravlja lastnosti produktivnih sil, da so kapital. (Engels — Razvoj socializma od utopije do znanosti, str. 184. CZ 1951 II). Engels pravilno ob teh novih dejstvih ugotavlja, da ona samo kažejo način, kako si delavski razred lahko osvoji oblast. Zelo zanimiva je naslednja Janezova misel, ki v religiozni obliki prikaže, kako nastaja tisti splošni človeški predpogoj, ki ukinja vsako religioznost: »Danes se še enkrat v največjem obsegu uresničuje tisto, kar je trdil o poganih psalmist, to je, kako ljudje pri svojem delu čisto pozabljajo sami sebe, občudujejo svoje delo, ki postane njihov malik.« Da, v resnici, kolikor bolj bo človek imel možnost duhovnega in materialnega prilaščanja kateregakoli človekovega dela, toda ne kot blago, ki se ga da kupiti ali prodati, toliko vse manj bo potrebno, da bo občudoval boga v kakršnikoli obliki. Kje je koren religiozne predstave ustvarjenja sveta in človeka, je Marx genialno pokazal v naslednjih mislih: »Zaradi tega (ker ima moje življenje osnovo izven sebe, je suženjsko odvisno od drugega KA) je ustvarjenje ena predstava, ki jo je zelo težko iztisniti iz človekove zavesti. Njej je nedoumljivo obstoj prirode in človeka s pomočjo samega sebe, ker je v protislovju z vsemi evidentnimi danostmi praktičnega življenja. Samoustvarjenje je edino praktično zanikanje teorije ustvarjenja.« (Rani radovi, str. 250, podčrtal KA).

Andrej Kirn

Sofijski dogovor o sodelovanju

Srečanje študentov balkanskih držav, jadranskega področja in Cipra

V Sofiji se je v začetku aprila končalo šestdnevno srečanje študentov balkanskih držav jadranskega področja in Cipra. To je bilo po Bukarešti 1960 prvo srečanje študentov in mladine tega področja. Predstavniki študentov Bolgarije, Grčije, Cipra, Romunije in Jugoslavije, ki so bili na srečanju zastopani z delegati svojih študentskih organizacij, so v zaključnem komiteju ocenili srečanje »kot eno najpomembnejših manifestacij naporov mlade generacije tega področja v prizadevanju, da se razširi vsestransko sodelovanje študentov na področju znanosti, šolstva, kulture, športa, turizma in študentskega tiska ter v težnji, da se okrepi mir, prijateljstvo in napredek«.

Srečanje bi moralo biti 22. marca, vendar je bilo prav v zadnjem trenutku preloženo, zaradi smrti pomembnega romunskega revolucionarja Ghergha Gheorghia Deja, tako da se je 28. marca v avli sofijske univerze »Kliment Ohridski« našlo pet od osmih študentskih organizacij, katere je povabil na srečanje prireditelj, Nacionalni svet študentov Bolgarije. Pričakovali so, da bodo na to srečanje prišli predstavniki vseh držav tega področja, to se pravi tudi delegacije študentov Albanije, Italije in Turčije. Negativni odgovor iz Tirane pa je vseboval pojasnjevanje, da albanski študentje ne morejo priti zaradi tega, ker sestanku prisostvujejo opazovalci zahodno orientirane Mednarodne študentske konference (COSEC), medtem ko je italijanska nacionalna študentska zveza razložila, da ne more poslati svojih predstavnikov zaradi zavzetosti pri reformi šolstva. Turški študentje so tudi negativno odgovorili na poziv, da prisostvujejo srečanju, ne da bi obrazložili svoj izostanek, čeprav se predpostavljajo, da je vzrok za to v prisotnosti študentov ciprskih Grkov. Povabilo, ki je bilo poslano študentom ciprskih Turkov, pa je bilo tudi odbito.

Srečanju so prisostvovali predstavniki Mednarodne študentske zveze (MSS) in Mednarodne študentske konference (COSEC).

Platforma bolgarske delegacije srečanje študentov držav Balkana, jadranskega področja in Cipra na področju znanosti, šolstva, kulture, športa, turizma s ciljem utrjevanja miru, prijateljstva in napredka, ki je služila kot uvodna razlaga na prvi plenarni seji, je vsebovala z odobravanjem sprejeto oceno, da je na Balkanu poslednje leto nastopilo obdobje dobre volje in večjega razumevanja, za to pa se je treba zahvaliti osebnim stikom visokih državnih funkcionarjev, učenjakov, kulturnih delavcev in umetnikov. Študentje kot bodoči strokovnjaki, učenjaki in umetniki se pridružujejo temu duhu sodelovanja.

Na srečanju so proučili različne aspek-

te sodelovanja tega geografskega področja s pomočjo »bogatih izmenjav mišljenj, ki jih je karakterizirala atmosfera medsebojnega razumevanja in želja po boljšem spoznavanju«. To vse se ocenjuje v zaključnem komiteju. Udeleženci srečanja so opisali boj in življenje študentov v svojih državah, pogoje, pod katerimi študirajo, in s tem doprinesli svoj del k boljšemu medsebojnemu spoznavanju študentov Balkana, jadranskega področja in Cipra. Ekonomske, politične in kulturne zveze med narodi Balkana, jadranskega področja in Cipra, njihovi skupni interesi pri ohranjanju miru in napredka na vseh področjih so bili ugodna tla za razširitev nadaljnjega sodelovanja. Ko so pozdravili pozitivne rezultate skupnih aktivnosti nacionalnih komitejev UNESCO Balkanskega komiteja za sodelovanje piscev, arhitektov in sineistov, je bil poudarjen prispevek jugoslovanskih študentov v teh naporih z mednarodnim seminarjem Univerza danes v Dubrovniku, mednarodnim srečanjem študentov v sodobni družbi v Ljubljani, mednarodnim festivalom študentskih gledališč v Zagrebu, kakor tudi seminar mladih arhitektov v Romuniji, festival folklorne v Grčiji, mednarodni seminar Ciper skozi stoletja, ki ga organizira FNCUS v Nikoziji in veliko številno podobnih manifestacij.

Komiteji nadalje poudarja »dolžnost študentov naših dežel, da se bojujejo proti poskusom agresije in izzivanjem termotukularne vojne, da se bojujejo za občo in popolno razorožitev ter za mirno reševanje sporov«. Izrazili so podporo pravilnemu boju, ki ga vodi ciprski narod za nacionalno neodvisnost, in bili proti vmešavanju imperialističnih sil v njegove notranje zadeve.

Raziskovanje konkretnih poti in načinov razširitve in utrjevanja medsebojnega sodelovanja je naletelo na bogato področje raznih idej in iniciativ. Na področju šolstva, znanosti in kulture je srečanje priporocilo vzpostavljanje bolj čvrstih vezi, tako regionalnih kot tudi mednarodnih, da bi se še bolj razvila zamenjava študentov, izkušenj in informacij o znanstvenem delu študentov. Priporocili so sodelovanje na devetem svetovnem festivalu študentov in mladine v Alžiru, mednarodnem dubrovniškem in ljubljanskem seminarju, na gledališkem festivalu v Zagrebu s seminarjem Družbena vloga gledališča, festivalu folklorne študentov tega področja v Grčiji in mednarodnem delovnem taboru v korist obnavljanja (gradnje) bombardiranih šol na Cipru.

Podprli so tudi iniciativo, ki predvideva organizacijo prihodnjih srečanj študentov tega področja in nadaljevanja razgovorov, katero so dale nekatere študentske organizacije prihodnjih srečanj študentov

tega področja, podprli pa so tudi predloge nekaterih študentskih organizacij o nadaljevanju festivala folklorne in seminarja Folklorne držav Balkana, jadranskega področja in Cipra, likovnih razstav študentov in študentskih letnih seminarjev.

Tudi sodelovanje na področju športa je ocenjeno kot izredna priložnost za to utrjevanje. UEY bo tudi letos organiziral srečanje košarkarjev, za katerega so predlagali, da postane tradicionalno in da se izvede vsako leto: bolgarski študentje bodo leta 1966 organizirali seminar za rokomet in turnir rokometišev. Poudarili so tudi potrebo po organiziranju športnih seminarjev in neposrednih povezav študentov posameznih fakultet na tem področju. Izmenjava študentskih skupin, mišljenj, izkušenj in razne oblike študentskega turizma, so prav tako dobili pomembno mesto v teh razgovorih in v neposrednih dogovorih. V tem smislu bodo bolgarski študentje gostitelji srečanja študentov leta 1966 na črnomojski obali. Nacionalni svet bolgarskih študentov bo prav tako letos organiziral konferenco študentskih turističnih držav sodelavk srečanja z namenom, da se utrdijo načrti turistične izmenjave študentov.

Poudarili o tudi pomembnost študentskega tiska; časopisi in publikacije morajo odigrati pomembno vlogo v nadaljnjem napredku odnosov in prijateljskem sodelovanju držav Balkana, jadranskega področja

in Cipra. Poseben poudarek so dali vrsti konkretnih akcij na tem področju, ki bodo doprinesle svoj del k boljši informiranosti. Predvidene so bilatelarne izmenjave študentskih novinarskih delegacij, izmenjave tiskanih in posebnih materialov ter informacij. Udeleženci srečanja so izrazili zahvalo predsedniku ministrskega sveta NR Bolgarije Teodoru Živkovu, ki je pozdravil to srečanje, prav tako pa tudi prvemu podpredsedniku ministrskega sveta Živku Živkovu, ki je sprejel vodje delegacij.

Zahvalili so se tudi bolgarskim študentom in vsemu bolgarskemu narodu za zelo prisrčno gostoljubje in napore, ki so jih vložili za popoln uspeh tega srečanja.

Članom delegacij srečanja Balkana, jadranskega področja in Cipra so bolgarski študentje dali možnost vrste srečanj s študenti bolgarskih vseučilišč. V službenih in neformalnih stikih so se gostje seznanili z življenjem in delom bolgarskih študentov in njihovimi visokoškolskimi institucijami. Prav tako so članje delegacij prisostvovali velikemu številu prireditelj in sodelovali na krožnem potovanju po Bolgariji, kjer so spoznali deželo gostiteljev, družbeno in kulturno življenje Bolgarije in se prepirali v prijaznost bolgarskih študentov in vsega bolgarskega naroda z jasno izraženo željo po sodelovanju in prijateljstvu.

Po »Študentskem listu«

OB NOVIH KNJIGAH

Naši v Afriki

AFRIČKA PUTOVANJA, Stvarnost, Zagreb 1964

Zagrebska novinarska založniška hiša je naš knjižni trg prijetno presenetila s svojo novo knjigo o Afriki. V njej so zbrani reportažni in podobni zapisi 38 naših novinarjev in publicistov, ki so imeli priložnost spoznati ta del sveta. To so predvsem sestavki, ki so bili objavljeni v različnih jugoslovanskih časopisih za dobro desetletje nazaj. Zajemajo torej čas, ko se je naša zunanja politika začela vse bolj usmerjati v nerazviti svet in je nastajala teorija in praksa aktivne miroljubne koeksistence. Članki posegajo tudi v zgodovino posameznih afriških dežel ali odvisnih ozemelj, kar knjigi daje še večji pomen in zanimivost, še posebno pa to, ker so predstavljene skoraj vse države v Afriki in tudi ozemlja, ki so še vedno pod kolonialno upravo.

To delo bi lahko imenovali nekaj novinarski zbornik o Afriki. Bralec spoznava kolonialno osvajanje, metode izkoriščanja, osvobodilno gibanje Afričanov, pa tudi njihovo prizadevanje za izgradnjo svojstvenih družbenih odnosov. Pri tem pa se srečujejo z velikimi notranjimi in zunanji težavami, saj ta napreden družbeni razvoj ni v interesu domače in tuje izkoriščevalske skupine. Najbolj tipična primera za to sta verjetno Alžirija in Združena arabska republika.

Danes je tuje vmešavanje v samostojne afriške dežele povsem jasno, čeprav neo-

kolonialistična stremjenja niso po mojem mnenju popolnoma nekaj novega v sedanjih mednarodnih odnosih. Nekateri elementi namreč kažejo na misel, da so svojstvene metode neokolizma nastajale že v prejšnjem stoletju. Tedaj se je na mrež Latinska Amerika osvobodila španskega in portugalskega jarma, toda Združene države Amerike in zahodnoevropske dežele so začele z ekonomskim pronicanjem v ta del sveta. Ko se je osvobodila Azija, so se ta imperialistična poseganja pokazala tudi tukaj in danes s označilna prav za Afriko. Toda vse do sedanjega časa so bili meddržavni odnosi taki, da niso omogočili uspehov v zavestnih akcijah zoper tako politiko nekdanjih metropol. Sedaj pa je antikolonialna zavest vodstev in množic v nerazvitih deželah tako močna, da postaja aktiven činitelj v borbi proti imperialističnim spletakam.

Iz knjige »Afrička putovanja« pa tudi spoznamo, kako so naše novinarje sprejeli v raznih državah. Često je tam, kjer je odpovedala bleščeča novinarska izkaznica raznih zahodnoevropskih dopisnikov, zadoستovala skromna beseda Jugoslavlja in naši svetovni popotniki so imeli odprta vrata, kamor jih je gnala poklicna žilica in radovednost. Vse to pa so opravičili s tem, da so objektivno poročali o dogodkih in razmerah v afriškem svetu.

Pavle Čelik

Razmerje političnih sil v Italiji

Iz italijanske revije COMMUNITA, št. 122, povzemamo članek A. Colomba, ki govori o parlamentu v Italiji. Ker je članek po svoje zanimiv, se nam zdi, da ga je vredno prikazati v kratkih izvlečkih tudi študentski javnosti.

Ze iz samega dejstva, da je na volitvah 28. aprila 1963 predložilo svoje programe 70 (sedemdeset) političnih strank, lahko sklepamo na izredno veliko socialno (ekonomsko razredno, politično, nazorsko itd.) raznolikost italijanske družbe. Nastop vseh teh političnih strank na zadnjih volitvah jasno kaže na globoko politično diferenciacijo italijanske družbe, hkrati pa v veliki meri zamegljuje njeno razredno strukturo, razredno obeležje posameznih političnih strank, ekonomsko razredne izvore strank in skupen ekonomsko razredni status pripadnikov posameznih političnih strank. Če k temu dodamo še to, da na odru politične desnice nastopajo kar štiri večje stranke, na centru nastopata dve, na politični levi pa pet, potem je jasno, kako težko je na primer spoznati skupno razredno osnovno strank, ki nastopajo na levi in ugotoviti politično programsko diferenciranost strank na levem krilu, ustrezajočo ekonomsko strukturno raznolikost pripadnikov teh strank, torej, spoznati bistvene karakteristike socialnih grup, ki se na površini kažejo kot politično programske razlike med strankami na levem krilu, toda spoznati tako, da se zaradi razlik med socialnimi skupinami ne spregleda skupnega razrednega obeležja grup, ki nastopajo na levi.

V obdobju po drugi svetovni vojni se je funkcija političnih strank v Italiji v precejšnji meri spremenila. Iz svobodnih združenj ljudi istih socialnih zahtev in nazorov se je večina strank spremenila v birokratske organe elite funkcionarjev. V letu 1963 je bilo od vseh ljudi, ki so aktivno politično delovali, že kar 95,5 odstotka po-

litičnih profesionalcev ali polovica. Leta 1946 pa je bilo v Italiji samo 9,3 odstotka ljudi, ki so aktivno neprofesionalno politično delovali, polprofesionalnih je bilo 67,8 odstotka in profesionalcev 22,9 odstotka. V letu 1963 se je število neprofesionalcev zmanjšalo na 4,5 odstotka, število polprofesionalcev se je zmanjšalo na 57,2 odstotka, število profesionalcev pa se je povečalo na 38,3 odstotka.

Vodstva strank v veliki večini sestavljajo ljudje, ki jim je politika poklic. Ta profesionalizacija politične dejavnosti v veliki meri povečuje vlogo aparatov strank in vodi celo tako daleč, da se vodstva strank osamosvojijo z ozirom na svoje volivce. Ti čedalje manj sami določajo programe strank, ampak samo izbirajo med že formalnimi programi posameznih strank. Iz posameznih strank v parlament prihaja čedalje večje število profesionalcev stranke, zmanjšuje pa se število (od 24,4 odstotka v letu 1946 na 13 odstotkov v letu 1963) tistih, ki pridejo v parlament, ne da bi bili profesionalci.

Diferenciranost političnih strank, ki temelji na razredno ekonomski raznolikosti italijanske družbe, se kaže tudi v neučinkovitem funkcioniranju parlamenta. Medsebojni antagonizmi v parlamentu, ki temeljijo na socialnih, razrednih, ekonomskih antagonizmi italijanske družbe, se kažejo v nemožnosti, da bi vse stranke pristale na sprejem zakonov, ki bi uredili osnovne družbene probleme. Od leta 1904 do leta 1913 je parlament sprejel 2094 novih zakonov, v obdobju 1948–58 pa kar 4214. Od teh 4214 zakonov je le 10 odstotkov takšnih, ki imajo obče družbeni pomen. Sprejeti so bili npr. zakoni o pogrebih senatorjev, o spomenikih itd., do danes pa Italija še nima zakonov o jedrski energiji, monopolih, sindikatih, filmski cenzuri itd.

A. M.

UGANKE SPENT REŠENE

Sedaj, ko se je za največjo namiznotenjsko predstavo na svetu spet za dve leti spustila zavesa, lahko razpravljamo o tem, v koliki meri so se uresničile mnogostevilne, dokaj enotne prognoze, ki so v večini primerov krepko govorile v prid najštevilnejšega ljudstva na svetu — Kitajcev.

Pravzaprav je popolnoma vseeno, kdo izmed Kitajcev je zasedel prvo, kdo drugo, tretje in četrto mesto, vsaj občinstvu, ki je vse dni prvenstva z enakim zanimanjem sledilo borbam v novi dvorani v Tivoliju se je zdelo tako. Kitajci imajo nedvomno najmočnejšo namiznoteniško garnituro na

svetu, o tem pričajo rezultati sami, še bolj pa neposredna srečanja Kitajcev z najhujšimi in pravzaprav edinimi resnimi konkurenti — Japonci. Pred začetkom prvenstva so mnogi komentatorji in prognozerji govorili o absolutni premoči Kitajcev, ki da ne dopuščajo nobenega dvoma v njihovi končni triumf. In res smo imeli dovolj možnosti za ugotovitev, da so v resnici obvladali vse elemente te zanimive igre, da pa so v nekaterih elementih toliko napredovali, da jim zaenkrat nihče na svetu ni enak. Pri mnogih Evropejcih, posebno pa pri Japoncih smo opazili, da odlično

obvladajo tehniko igre, kažejo dobro poznavanje udarcev, nekateri igrajo naravnost neizgledljivo v obrambi, toda da bi lahko uspešno konkurirali Kitajcem jim manjka predvsem izpolnjen servis, le teh imajo Kitajci cel repertoar in so ravno z najraznovrstnejšimi servisi v najbolj kritičnih trenutkih spreminjali že izgubljene partije v zmago. Druga, za Kitajce tako specifična lastnost je odlična psihična pripravljenost. Naravnost neverjetno je, kako znajo ti, sicer tako temperamentni ljudje prenašati najtežje situacije, ohranjati mirne živce tudi takrat, ko smo vsi prepričani, da nimajo za zmago prav nobenega ponuja več in končno — zmagati. Celo Japonci, ki so pred leti iznenadili zasedanje in vase zaverovano Evropo, so izgubili tisti mir, pred katerim so klonila največja imena takratnega namiznoteniškega vrha.

Ze pred našim, nekoliko zapoznelim komentarjem smo ugotovili, da smo z izkupičkom naših reprezentantov lahko zadovoljni. Markovič, Vecko in Korpa so odpravili večno najboljših evropskih reprezentanc in to mogoče celo več, kot smo lahko od njih pričakovali. Toda šport bi ne bil to, kar je, če bi ne bilo ambicij po boljši kvaliteti, po še večjih uspehih, če torej imamo te ambicije tudi mi, jim zelo verjetno samo omenjena trojica igralcev ne bo mogla zadostiti. Naš namiznoteniški vrhunski šport bo moral izgubiti značaj vrtičkarstva s tremi, štirimi, desetimi kvalitetnim igralci, ampak se bo moral razrasti v širino. Zanimanja za ta šport je med našo mladino prav gotovo dovolj, treba bi le bilo nuditi več možnosti za množično vadbo, pomagati mladini pri nabavi rekvizitov, vključiti jih v organizirani trening. Z organizacijo svetovnega prvenstva se je interes mladine za to športno panogo izredno razširil, zato bi bilo treba kovati železo, dokler je vroče, nova dvorana v Tivoliju pa predstavlja skupno z dvorano na GR veliko možnost za množične namiznoteniške prireditve. Možnosti, da smo bili organizatorji svetovnega prvenstva, so si različni udeleženci prireditve razlagali po svoje. Najmanj prijetna za nas je bila verjetno tista pravica, ki so si jo lastili nekateri naši predstavniki (prednjačil je Vojislav Markovič) ko so se obnašali kot nekatere zvezde nogometnih igrišč. Markovič se je spakoval, zavladeval igro na vse mogoče načine, preklinjal, se prepiral s sodniki, skratka, lastil si je

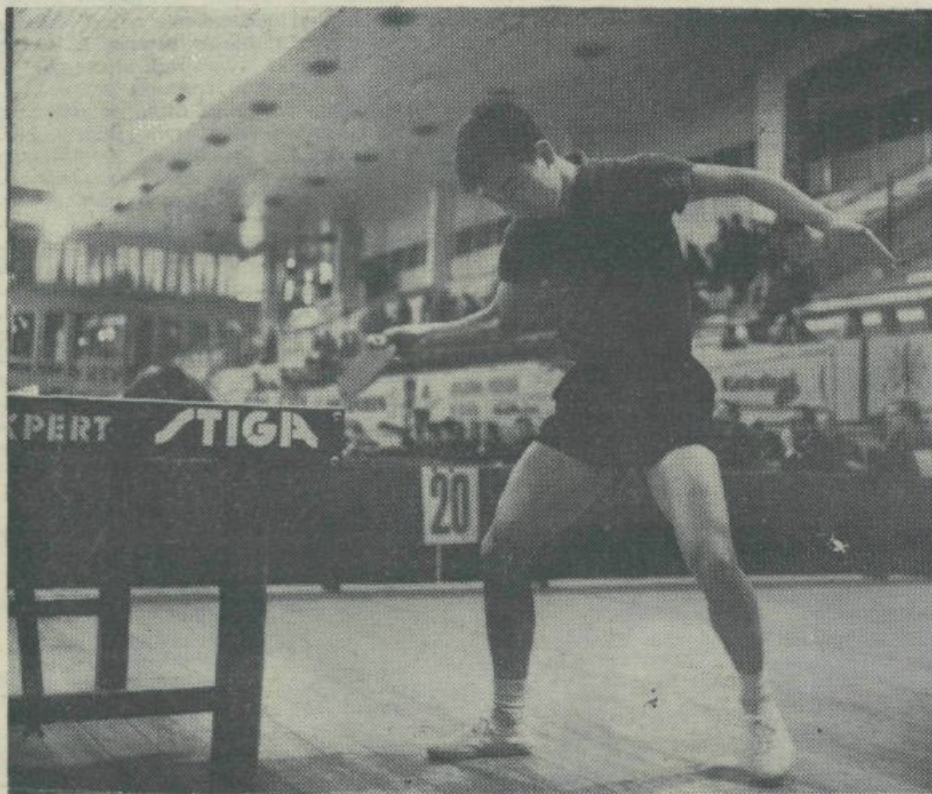
status nedotakljive osebe in mi, ki smo sedeli v dvorani smo molčali, ker je bil kljub vsemu naš najuspešnejši tekmovalce, le od časa do časa, ko je celo za naše tolerantne pojme pretiraval, nas je bilo mogoče nekoliko sram in ko je lahkomišelnokoketiral s slabšimi partnerji, kar ga je mnogokrat pripeljalo na rob poraza, so si mnogi gledalci dali duška z žvižganjem. Vprašanje: če zahtevamo športnega vednja od vseh tujih tekmovalcev, ki nastopajo pri nas, ali res ne smemo tega istega pričakovali tudi od domačih reprezentantov? Ni čudno, da je bil deležen največjih ovacij Korpa, ki je znal sprejeti tako sladkost zmage, kot grenkobo poraza s pravo športno zadržanostjo.

Ugled Jugoslavije kot dobrega organizatorja športnih prireditev je z organizacijo 28. svetovnega namiznoteniškega prvenstva samo pridobil. Organizacijskemu odboru SPENT torej same pohvale!

Za vse, ki smo samo spremljali potek tega velikega tekmovanja, bo ostalo mnogo nepozabnih trenutkov, takih velikih, in tistih manjših, nepomembnih, ki pa se človeku vendarle vtisnejo v spomin: kako zagrizeno so se borili Belgijci in Bolgari, ko niso ne eni ne drugi imeli možnosti za boljši plasma in so potem, ko so vsi ostali že davno zaključili s tekmovanjem športno »grizli« za vsako točko do polnoči, s kako prikupnimi prikloni so odhajali v boj Korejci, kako neverjetno vztrajno in natančno je nihal točke Schöller, nešteto potankosti, ki so sestavljale veliko predstavo 28 SPENT — Ljubljana 1965.

Lovorike so pobrali Kitajci in Japonci. Najboljši igralec sveta je uradno ostal Chuang Tse-tung, tako so odločili Kitajci pred finalom, v katerem sta zaigrala sedanjí svetovni prvak in njegov nasprotnik Li Fu-jung, ki pa bo verjetno v bližnji prihodnosti dobil svojo veliko šanso. Topot so bile aspiracije za svetovnega prvaka očitno pridržane za Chuang Tse-tunga, poraženca pa je ostala še ena tolažba — večji spontani aplavz ob koncu finalne ekshibicije. Sicer pa so bila vse, kar je bilo na SPENT v zvezi s Kitajsko, le ugibanja, njihova zadržanost je namreč presegala vse meje.

Pravi odnos gledalcev do minule revije mladosti smo videli ob dobro režiranem zaključku, ko večina ni in ni kazala volje zapustiti dvorano v Tivoliju. -iv

Zaključek prvenstva v košarki

Kar ne morem se upreti težnji, da ne bi napisal vsaj malo o tekmovanju, ki se je ravnokar končalo. Moram pa še enkrat pritrditi, da je tekmovanje res končano in da se ne bomo več zbirali ob sredah in sobotah na košarkarskih igriščih. Poskusil bom malo opisati dogodke, ki so se zvrstili v teh enajstih kolih in petdesetih registriranih tekmah, o resnosti in neresnosti študentskega športa, kadar gre za fakulteto, in še nekatera lastna opažanja. Ne bom trdil, da so pravilna, kajti o tem se bodo lahko prepričali sami bralci. Marsikateremu strokovnjaku pa bom morda le lahko nakazal smer, kje se naj iščejo napake, kakšna je zainteresiranost študentov in drugo.

Kot sem že omenil, je bilo petdeset registriranih tekem, od katerih pa se jih je resnično odigralo le 23 in še tem so botrovali razni slučaji. Od sto ekip, ki bi morale priti na igrišče, jih je manjkalo kar 36 in ni bil redek primer, da ni prišla na igrišče nobena ekipa. To se je zgodilo kar devetkrat in zato ni nič čudnega, da je udeležba katastrofalna ter bi po pravilih, ki so bila določena, da se vsaka ekipa, ki trikrat manjka, črta, ostale samo tri ekipe od enajstih, kolikor je bilo prijavljenih. Te tri ekipe p aso tudi na prvih treh mestih in ni čudno, da smo bili s sodnikoma edini na mnogih tekmah. Povprašal sem tudi nekatere športne referente na fakultetah, kaj je vzrok, da njihovih ekip ni, pa mi ni dal nihče zadovoljivega odgovora, ki bi bil lahko opravičljiv. Nekateri so se izmuznili s tem, da imajo vsako soboto obvezne vaje, drugi izpite, tretji razne važne sestanke in to prav ob tisti uri, ko je tekmovanje. Čudno, zares čudno, ko je bila to vendar edina možnost, da se tisti trenirajo, ki niso vpisani v kakšen klub. Vem, da nekoga, ki ni zainteresiran, ne moreš na kolenih prositi, da bi prišel in se podil kakšno uro po igrišču. Ob takšnih razmerah se lahko marsikdo zamisli in vpraša, če je vredno zapravljati denar za prazen nič, ko imajo vsega skupaj samo tri fakultete po pet igralcev, ki prihajajo redno. Ne vem, kdo je tega kriv, ali študentje ali organizator ali morda športni referenti. Sam pa sem se prepričal, da so bili študentje na več načinov obveščeni in jih vseeno ni bilo. Organizator je kriv le v toliko, da se ni tekmovanje pričelo že prej in bi se končalo najkasneje dva do tri kola v drugem semestru.

Brez konkurence je ekonomska fakulteta, kjer je vpisanih večina igralcev Olimpije in Slovana ter še drugih klubov iz republiške lige. Pri tej ekipi je zadostovalo le malo število dobrih igralcev in že ni bilo nobene nasprotne ekipe na igrišču. Tako se je zgodilo, da je ekipa, ki ni manjkala niti enkrat, odigrala le kakšni dve do tri tekme. Naslednje mesto zavzema ekipa FAGG in tretje elektro. Na teh mestih pa brez dvoma ne bi bili, če bi ekipe redno in popolno prihajale. Kot zadnja se nahaja VSTK, kar me preseneča in upam, da ni potreben komentar.

Ob vsem tem pa naj še kdo zapiše, da je obvezna telovadba na fakultetah potrebna in da je samo v skladu s potrebami časa? No, ali pa! Morda je treba študente prisiliti in potem bodo zadovoljni, ker so sami tako neodločni, da bi s premislekom prišli do spoznanja, da je zanje telovadba koristna po toliko urnem sedenju.

Rezultatov posameznih vprašanj ne bom navajal, ker so se v veliki večini zadnja kola končala z zmago ali porazom 20:0!!!

Končni vrstni red:

M	Ekipa	Igranih	Dobljenih	Izgubljenih	Točke	Manjkanje
1.	ekonomska	10	10	0	20	0
2.	FAGG	10	6	4	12	1
3.	elektro	10	5	5	10	0
4.	filozofska	10	5	5	10	4
5.	medicina	10	4	6	8	5
6.	pedagoška	10	4	6	8	3
7.	FNT	10	3	7	6	4
8.	strojna	10	3	7	6	5
9.	pravo	10	3	7	6	5
10.	biotehniška	10	2	8	4	4
11.	VSTK	10	2	8	4	5

Al. Jeraj

Prvenstvo univerze v rokometu

Zaradi dežja, ki je onemogočil II. kola prvenstva univerze v rokometu 9. IV., se je to odigralo teden kasneje z naslednjimi rezultati: PA : biotehniška 9:16 (4:5), FAGG : medicina 11:23 (6:11), VSTK : ekonomska 9:16 (2:9), pravna : filozofska 0:5 (w. o.), strojna : FNT 6:15 (3:11), filozofska : strojna 15:18 (6:8).

Pedagoška se je dolgo upirala biotehniški, proti koncu pa so znatno popustili, tako da je Artnak s serijo zadetov v zadnjih minutah odločil tekmo s prepričljivo zmago.

Ekipa FAGG, ki je prejšnje kolo premagala močno ekipo ekonomske, je tokrat gladko klonila in doživela polom proti medicini, ki je v I. kolu premagala biotehniško, a je sedaj okrepljena z dvema odličnima Celjanoma slavila visoko zmago. Delno opravičuje visok poraz nepopolno moštvo FAGG s slabim vratarjem.

Med VSTK in ekonomsko se je obetal zanimiv dvoboj, a je izostal, kajti VSTK ni nudila tako močnega odpora, kot je bilo pričakovati. Veliki Potočnik je s sedmimi goli največ pripomogel h gladki zmagi svoje fakultete.

Tudi filozofska se je dolgo upirala favoritu — strojni, ki je do sredine drugega polčasa gladko vodila, a je proti koncu igrala vse bolj lagodno, tako da bi filozofi z zadetki proti koncu kmalu pripravili presenečenje. Ta dvoboj ni sicer bil na programu, a ker pravne zopet ni bilo je tako ostal še čas, so ob sporazumu odigrali še tekmo med strojno in FNT, v kateri pa se je vendarle poznala utrujenost igralcev strojne tudi pri visokem porazu, saj so odigrali na svojo voljo dve tekmi zapored.

Peri S.

Slaba udeležba

V organizaciji Zveze študentskih športnih organizacij za telesno kulturo in atletskega Akademskega športnega društva »Olimpije« je bilo preteklo soboto ob lepem sončnem vremenu v parku ing. Stanke Bloudka prvenstvo ljubljanske univerze v krosu. Tekmovanje je potekalo tako, da so tekmovalci večino proge pretekli po

travi, zadnjih nekaj sto metrov pa po atletski stezi. Organizacija tekmovanja je bila odlična, saj je bilo tekmovanje pripravljenost kot kakšen vrhunski atletski dvoboj, žal pa je bila udeležba porazno nizka. Tekmovanja se je namreč udeležilo 15 študentov in 2 študentki, od tega je bilo 8 tekmovalcev članov smučarskega študentskega kluba Akademik. Med moškimi je zmagal Ludvik Cvrm iz VPS pred Bje-dov Tinunškom s strojne fakultete in Gruzino Milošem z ekonomske fakultete. Na naslednjih pet mest pa so se uvrstili: Aleš Murko (pravo), Peter Zupan (Akademik), Kristjan Sedmak (VPS), Andrej Žitko in Borut Komac (oba Akademik). Zenske zaradi premajhnega števila prijav niso tekmovalce. Ekipno je pokal osvojila vrsta Akademika, prehodnega za najboljšo fakulteto pa niso podelili, ker ni nobena fakulteta nastopila s popolno ekipo.

Ker smo bili na tekmovanju in sodelovali pri njegovih pripravah, se ob takšni udeležbi lahko zamislimo. Menimo, da Olimpija in ZSOTK ne zadene nobena krivda, marveč je treba poudariti, da kljub temu, da so bili vsi športni referenti po fakultetah obveščeni in osebno naprošeni za agitacijo med študenti, niso storili skoraj ničesar. Ni ti se niso krosa udeležili kot gledalci. Velika, verjetno največja krivda pa zadene študente, ki kažejo popolnoma ignorantski odnos do te vrste telesne kulturne dejavnosti. Zavedati se moramo, da obstaja ZSOTK zaradi študentov, da prireja tekmovanja zaradi njih, da bo prav kakšno prenehalo z delom, če s strani študentov ne bo zanimanja. Vse skupaj pa je samo dokaz več, da vprašanje ureditve telesne kulture na univerzi nasploh še zdaleč ni rešeno, marveč postaja iz dneva v dan vedno težje in akutnejše.

S. Rutar

Uspel nastop v Naselju

Pred dnevi so v organizaciji Zveze študentskih športnih organizacij za telesno kulturo in športnega društva Olimpije nastopili v študentskem naselju sabljaci in člani judo kluba Olimpije. Oba kluba sta se rada odzvala povabilu, da v dvournem programu pokažeta študentom lepote, katere vsebujeta obo športa. Nastop članov sabljakega kluba je vseboval sabljanje v meču, floretu in sablji; vse to so bili eksibicijski dvoboji, nastopili pa so možki in ženske.

V delu večera, ko so nastopili člani judo kluba, pa so pokazali osnovne mete in prijeme. Največje zanimanje pa je bilo za prikaz tekmovalnega dvoboja, obrambe proti več napadalcem in predvsem za prikaz ženske obrambe proti napadalcem in obrambe proti napadu z nožem. Nastopa se je udeležilo približno 150 študentov in študentk, verjetno pa bi bilo število še večje, če ne bi prišlo pri propagiranju tega večera do nekaterih nesporazumov.

Naj zaključimo z mislijo, da je uspešen večer in navdušenje gledalcev najbolje zagotovilo, da si podobnih večerov še želimo. Obenem pa lahko tudi rečemo, da se bo prihodnji podobnih akcij udeležilo še več študentov, saj je vsaka dobra akcija prav gotovo najboljša propaganda.

S. R.

Dobrohotno očetovsko pismo

Dragi moj sin Satir, takoj v začetku ti moram sporočiti, da se odpovedujem svojemu očetovstvu.

Ko je umrla moja mati Prilagoditev, si vzel mojo vzgojo v svoje roke. Učil si me besedičiti o našem gospodarstvu, učil si me, kako se izsmeye dviganje cen jajcem, učil si me, kako se na duhoviti način podcenjuje rezultat dviga mlačnosti naših krav. Seveda mi je ta tvoja vzgoja prišla v kri in meso. Pisal sem satire o skrivnostnem izginotju našega največjega plemenskega bika. V satiri sem omenil, da je to bila najbrž kaka diverzantska akcija tuje obveščevalne službe. Izgoreval sem v duhu satire. Satirične misli so se mi pojavljale kar same od sebe. Namesto jaje po 30 din sem videl žogice za namizni tenis, ki se po ceni, velikosti in teži niso ločile od njih. Edino razliko sem videl v tem, da sem lahko kupil »sveže« žogice v trgovini kdajkoli (če sem imel devize pa z 20% popustom), jaje pa skoraj nikoli. Take in podobne misli so me obhajale vse do takrat, dokler se nisem poročil.

Ob podpisu zakonske pogodbe s svojo ženo, sem lahko odprl oporoko, ki mi jo zapustil moj pravi oče Previdnost. Oporoka je vsebovala naslednje besede, ki so se mi vtisnile v spomin:

Dragi moj sin, tu boš nadaljeval in izpopolnjeval našo družinsko slavo. Jaz, Tvoj oče, Ti polagam na srce naslednje besede, ki Te naj vodijo in spremljajo skozi življenje. Ko združiš svojo življensko pot z zakonsko družico, se pravi z najmlajšo predstavnicco nežnega spola, vedi, da si odgovoren zanj in za vajuje naslednike, ki bodo obnem moji »poste« — nasledniki. Moral boš skrbeti zanje in jim omogočiti študij, da bodo postali enakopravni in enakovredni članji naše socialistične skupnosti. Pazi, da se Ti ne izrodijo v kake Božidarje Kručif'kse ali pa v pisce kakih volilno »nevolilnih« parol, da ne postanejo otožni in nerealni Gerlinski Valdeki.

Potomcem moraš zapustiti v svoji oporoki kaj drugega, kaj oprijemljivega — finančnega, (lahko tudi dinarje, ki bodo tako zamrzili, da bodo po trdnosti boljji od dolarjev in jih boš moral pred uporabo otopiti), ne pa kot jaz, da Ti zapuščam svoja življenska dognanja v obliki nasvetov. Do vseh teh lepih in uporabnih stvari boš lahko prišel le, če boš pljunil v roke in vstopil v zdrave delovne odnose. Ne računaj, da boš kaj podedoval po mojem konkurentu Satiru (ta bo postal mož vdove, ki jo bom prekmalu zapustil), on ti bo lahko zapustil le svoje, upetno, zobje.

Vedi, sin moj, počasi se daleč pride. Tega me je naučil dedek, jaz učim Tebe,

Ti pa uči tega še svojih otrok, da bodo lahko učili oni še svoje.

Ne verjemi tega, da delamo v našem gospodarstvu toliko napak samo zato, da bi se na njih učili, pač pa zaradi objektivnih in gospodarsko nujnih razlogov (objektivni razlogi so včasih lahko vsota individualnih razlogov). Dragi moj sin, naše gospodarstvo vseeno ni tako slabo, kot pišejo o njem. Njegova največja napaka je v tem, da štipendira različne nesatirične satire, ki so se na štirih nedokončanih fakultetah (po njihovem mnenju nedokončanih le zaradi tega, ker nimamo pravilno reformiranega šolstva) naučili mazati papirje z besedami, ki »naj bi bile« satirične. Sin moj, krepko pljuni v roke, dokončaj fakulteto! Spoznavaj probleme našega socialističnega gospodarstva in jih rešuj, pa ne le s pisanjem satir, pač pa tudi s trezno presojo in postrtovalnim delom.

Moje moči me že zapuščajo, zato Te še enkrat prosim, da upoštevaš moja navodila, kajti tik pred smrtjo si najpametnejši (razen če nisi nogometaš, kajti ti se imajo za enako pametne od rojstva pa do smrti).

Pojubija Te Tvoj, čeprav preveč previden, pa vendarle Tvoj oče, dipl. ekonomist,

Previdnost

Očetovo pismo oziroma oporoka me je tako ganila, da sem dokončal fakulteto v štirih letih, in to le s pomočjo štipendije ter posojila, ki ga skoraj ne vračam (bil sem priden študent). Za diplomsko nalogo sem zagovarjal temo z naslovom: »Satira, njen pozitivni ter negatívni vpliv na socialistično gospodarstvo«.

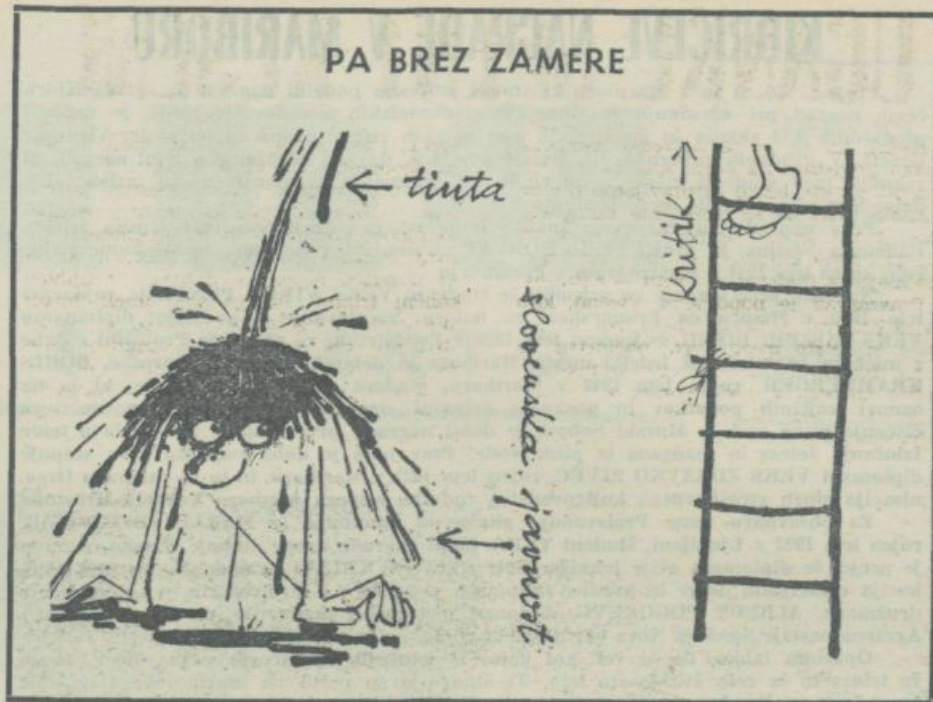
Zaposlil sem se v podjetju, ki sedaj veliko izvažajo in malo uvažajo. Na zdrav in pošten način smo rešili problem deviz in še mnogo drugih, do tedaj perečih problemov. Edini problem, ki nas še delno tare, je pomanjkanje visokošolskih kadrov. Dobili smo med drugimi tudi nekaj »visokošolskih« satirično nesatiričnih blebatačev, ki pa so le ovira, ker hočejo reševati vse probleme le z besedičenjem, ne pa s poštenim delom (najbrž jih delo bolj utruja).

Kupil sem si flčka (ne na devize) in hišo (gradbeni material je prav tako kupljen za dinarje, ki sem jih zaslužil z lastnim znojem).

Toda, vzgoja drugega očeta, se pravi Tebe »preljubi« Satir, je še malo zakoreninjena v meni, da se včasih lotim in napišem kako zdravo in objektivno satiro, ne pa kako kombiniranje poljščin.

Poskušaj satirično spisati, od zdaj dalje ne satir in še vedno študent (bruc)

Jože Emri

Simpozij v Butalah

V Butalah je bil koncem prejšnjega meseca občinski simpozij, ki si je zadal odgovorno nalogo, da prouči sedanje probleme in nadaljnje perspektive razvoja butalskega gospodarstva. Dne 1. aprila smo po burnih debatah dokončno sprejeli sklepe, s katerimi vas danes, sicer nekoliko pozno, a vendar z dobrim namenom, seznanjamo.

Kar zadeva splošne ocene in pripombe o gospodarstvu v butalski občini, se moramo žal opravičiti, ker smo tozadevno problematiko temeljiteje obdelali v nadaljnjih izvajanjih.

Glede energetike je butalski simpozij prišel do naslednjih zaključkov: če bo elektrike še vnaprej zmanjkovalo, je to še en tehten dokaz za utemeljeno trditev, da je elektrike premalo. Premog naj se še nadalje koplje v rudnikih, saj je to res najenostavnejši način, da pridemo do nje. Glede rud je bilo ugotovljeno, da jih je treba pač kopati tam, kjer so. Isto naj bi obveljalo tudi za nafto.

Precej dolgo smo se zadržali pri aktualnih problemih gozdarstva. Nekateri udeleženci simpozija so se vneto zavzemali za to, da bi ob današnjem vsesplošnem pomanjkanju lesne mase kazalo začeti s sečnjo tudi tam, kjer ni gozda. Vendar je na koncu le še obveljalo staro načelo, vsekakor pa bo treba omenjeni predlog temeljito proučiti.

Kmetijstvo je v Butalah še vedno problem zase, kar so pokazale tudi razprave na simpoziju, kajti bilo je mnogo konkretnih predlogov, ki jih bomo v prihodnosti lahko s pridom uporabili v vsakdanji praksi. Tovariš Cene je iznesel naslednje konkretno navodilo: na poljih moramo spomladi sejati, če hočemo jeseni žeti. Tovariš Bine je dodal, da je nujno, da pred vsako setvijo preorjemo setvene površine. Nato je posegel v debato tudi tovariš Pepe, ki je dejal, da bodo v primeru suše polja zelo potrebna vode, kar so vsi prisotni pozdravili z globoko zamišljenostjo, dokler ni tovariš Bine zopet vstal in dejal, da je tovariš Pepe osel. To je bil znak za začetek diskusije o živinoreji.

Diskusija je bila zelo vroča, saj smo se med seboj klicali kar z živalskimi priimki. Ko je tovariš Cene dejal tovarišu Nacetu, da je prašič, je prišlo do vsesplošnega pretepa in večer je minil v prijateljskem vzdušju.

Z geslom, da se o živinoreji ne splača razpravljati, saj se živina redi sama od sebe, smo zaključili ta plodni simpozij in si vsi prisotni iz srca še želimo podobnih srečanj strokovnjakov, saj taka in podobna srečanja mnogo doprinejajo k učinkovitemu razreševanju problematike te vrste.

Pepi

Blagi sinov odgovor

Zgodi se včasih, da me preplavi neka intuitivna skrb za zdrav duševni razvoj nekaterih posameznikov naše skupnosti, konkretno povedano: loti se me občutek, da so nekateri moške tako dišje zaverovani v svoj veleum, da na račun te zaverovanosti smejo boga vlačiti za brado in mu zagotavljati, da te brade sploh nima, čeprav se na vse kriplje obešajo nanjo. Nekdo mi je poslal pismo in me skušal preslepiti, da je on moj oče, enčil se je s teboj — jaz pa sem takoj vedel, da ti stega pisma nisi pisal ti, prvič zato, ker si za vedno umolknil, drugič pa zato, ker si ti znal v eni besedi povedati več, kakor omenjeni konstruktivni gospod v dveh dolgih stolpcih, predvsem pa si vedel povedati resnico tudi tedaj, kadar je bridki meč visel nad tabo. Ker pa sem zmeraj skušal tudi kравje mukanje poslušati do konca, da bi mogoče le odkril, kaj je hotela krava povedati, sem to vztrajnost prenesel na vse podobne konflikte in skušal razumeti tudi to, da nekdo pljuje po meni, ker mu skušam dopovedati, da je dvakrat dva štiri, pljuje zato, ker se mu zdi pljuvanje imenitno.

Tisti gospod, ki me najprej hoče nalogati, da je moj oče (to mu še oprostim, saj brez dvoma vsakdo želi imeti sina, na katerega je lahko ponosen), mi nato skuša svetovati, naj pljunem v roke in stopim v zdrave delovne odnose. Prvič ne vem, zakaj bi pljuval v roke, ko je to vendar nehigienično, drugič pa ne vem, kaj si moj samozvani oče predstavlja pod delovnimi odnosi — ali samo motiko in kramp v roki ali pa direktorski stolček, na katerega pretendira?

Ali pa so zdravi delovni odnosi tudi nekaj drugega... Nadalje pravi — in s tem je brez dvoma odkril Ameriko — da delamo gospodarske napake zaradi objektivnih in gospodarsko nujnih razlogov. Razumel bi še, kaj so to objektivni razlogi, zaradi pomanjkljive izobrazbe pa ne morem dojeti, da se lahko gospodarske napake opravičijo z gospodarsko nujnimi razlogi. Nadalje pravi, da so objektivni razlogi VČASIH vsota individualnih razlogov — jaz pa pravim, da so ZMERAJ, ne samo včasih. Potem mi ta gospod svetuje, naj pljunem v roke (že spet) in dokončam fakulteto in naj spoznavam probleme našega socialističnega gospodarstva in jih re-

šujem ne le s pisanjem satir, ampak tudi in tako dalje... hvala lepa za vse te prijazne nasvete, dovolim si le to pripombo: fakulteto bi znal končati tudi brez tega, da bi pljuval v roke. Pljuvati ne znam. Rajši božam. Ne morem pa pomagati, če ima moja koža bodice... TOLIKO.

In ti, dragi moj naprednjak, spoštovani nesatirični blebatač (dovolj, da te milo poimenujem z izrazom, ki si ga izvolil podeliti meni, pa je vprašanje, kateremu bolj pristojaj), ne smeš zameriti, če ti povem, da sem dolgo iskal rep in glavo pri tvojem pismu, pa ga kljub nečloveškemu naporu nisem našel, iskal sem kri v tvojem pismu, pa nima niti žil, ki bi smiselno povezovalle posamezne miselne centre. Edino, kar je iz tvojega pisma na dva kilometra daleč razvidno, je tvoje silno hotenje, da bi me oblatil, da bi se ponorčeval iz mene in me obesil na prvi drog...

ZAKAJ?

Mogoče boš kmalu sprevidel, da sem Z VSEM SRCEM ZA TISTO, V KAR TUDI TI VERUJES, čeprav si razlagaš preveč imaginarno, spoznal boš, kdo je v RESNICI KRIV ZA GOSPODARSKE NAPAKE in kdo bo najbrž SE NEKAJ ČASA nosil krivdo za gospodarske napake... materialno orientirani navneži, ki skušajo eksistirati na trenutnih gotovih pozicijah... tudi ti si takšen in če boš ostal takšen, boš samo zaradi svoje naivnosti in ljubega kruhka tudi ti nekoč delal gospodarske napake. Naziv diplomirani ekonomist ne zagotavlja, da ne boš zagrešil nobene napake. Kot najbrž sam veš, zaključijo najpe napak ravno »diplomirani ekonomisti«.

Preobjedel sem se že takšne in podobne naivnosti, takšne gonje proti umisljenemu sovražniku, ki si ga nekdo umisli samo zato, da pokaže, kako je nečemu zvest, ne da bi vedel, čemu — ve pa, zakaj zvest... STANDARD?

Občutek imam, da bi tak človek lahko bil zvest tudi komu drugemu. Zato sem razočaran. Nekoliko več razuma, nekoliko več srca bi moral imeti — in nekoliko več življenja — v naših priždevanjih za lepše življenje. Quidquid agis, prudenter agas et respice finem. (Da boš razumel: karkoli delaš, delaj razumno in misli na konec).

Satir

Intervju z Janezom

Intervju je nastal v gostilni. Na vprašanja je odgovarjal Janez, ki ga lahko prištevamo med povprečne slovenske študente.

»Zakaj popivaš, Janez? Mar si razočaran v ljubezni? Ali si padel na izpitu?«

Janez: »Veš, če se ga malo nalezem, dobim korajžo. Pa tudi razočaran sem. Zdi se mi, da je danes le tisti dinar nekaj vreden, ki ga zapravim za alkoholne pijače.«

»Vidim, da imaš že korajžo. Gotovo boš za intervju.«

»Kdo je po tvojem mnenju pri nas za služen za razne velike dosežke na mnogih področjih?«

Janez: »Volens nolens (a priori) non plus ultra.«

»Kdo je pa kriv za razne mahinacije?«

Janez: »O sancta simplicitas!«

»Kaj je po tvojem mnenju Slovenec?«

Janez: »Sakralno bitje.«

»Zakaj?«

Janez: »Ker Slovenec sveto prisega na vse (dobro ali slabo).«

»Kaj je (naša) kultura?«

Janez: »Časčenje na uro, ki jo poganja politika: KULT — URA.«

»Kdo se po tvojem mnenju najbolj zanaša za študente?«

Janez: »Administrativni aparat.«

»Dovolj vprašanje iz gramatike. Kateri čas je to, če rečeš: jedel bom?«

Janez: »Nedoločeno. Nikoli ne vem, ali bom sploh jedel (zaradi pomanjkanja denarja); če bom pa jedel, ne vem kdaj, kje in kaj (zaradi prenatrpanega in zmešanega urnika vaj ter predavanj).«

»Iz tvojih besed lahko sklepamo, da je povprečen slovenski študent preobremenjen s študijem in včasih bolj lačen kot sit. Ali bi potem ti imenoval našega študenta kako drugače?«

Janez: »Menim, da bi bilo zanj res primerno ime — Vijak.«

»Dobro, toda kakšna razlika je sedaj med stvarnim vijakom in Vijakom — našim študentom?«

Janez: »Vijak privijamo samo z ene strani, Vijaka (študenta) pa z najrazličnejših smeri.«

»Ali meniš, da se bo materialno stanje študentov kmalu izboljšalo?«

Janez: »Naši štipenditorji in razni odgovorni forumi za mladino odnosno kadre se zelo dobro držijo pregovora: PLENUS VENTER NON STUDENT LIBENTER.«

»Misliš, da upoštevaajo šefi, direktorji ipd. ta rek tudi zase?«

Janez: »Njim je bolj pri srcu: (PRO DOMO) PANEM ET CIRCENSES.«

»Ali so po tvojem mnenju med študenti tudi ljubitelji živali?«

Janez: »Menim, da je več živali, ki ljubijo študente. Lepa primera sta štorčija in maček.«

»Ali si se udeležil javne razprave o slovenskem revialnem tisku in javne razprave o Tribuni?«

Janez: »Ne, ker sem se bal, da bi me označili za KLIKO.«

»Ali lahko pošljem tvoje odgovore za objavo v kakšen slovenski časopis ali revijo?«

Janez: »Povsod, razen v Tribuno ne, ki bi verjetno res objavila.«

Vprašanja je postavljaj TISTI

SOFIZEM

Človek je razumsko bitje

Človek je družbeno bitje

Človek je aktivno bitje

(David Hume) — Raziskovanje človeškega razuma, stran 10)

SKROMNA OPOMBA: David Hume ve-

lja za enega največjih skeptikov. Torej smo tudi mi skeptiki, če tako pravimo.

(Kaj je skepticizem? Dvom o moči in vrednosti človeškega spoznanja, mnenje, da ni mogoče doznati nobene trdne resnice — to, kar mi danes označujemo za nekaj dekadentnega!) In?

Mitja Meršof

KIDRIČEVE NAGRADE V MARIBORU

Prejšnja teden so v Mariboru že tretjič slovesno podelili nagrade iz salada Kidričevih nagrad pri združenju mariborskih visokošolskih zavodov. Nagrade je razdelil predsednik UO sklada in predstojnik mariborskih visokošolskih zavodov dr. Vladimir Bračič. V uvodnem govoru je dr. Bračič poudaril, da želi z nagradami vzbuditi med študenti mariborskih višjih šol zanimanje za znanstveno in raziskovalno delo. Nagrade je dobilo osem študentov.

Prvo nagrado za razpravo Analiza inozemskega zdraviliške turističnega tržišča Radenska Slatina je prejel FERI HORVAT, diplomant višje ekonomske komercialne šole, rojen leta 1941 v Kušanovcih v Prekmurju.

Nagrade prve stopnje so prisodili še študentu VEKS VINKU PUNTIHU, rojenemu leta 1930 v Homcu na Primorskem za nalogo Načrtovanje v podjetju; diplomantu VEKS JAKOBU PIRSU, rojenemu leta 1926 v Podčetrju, za razpravo Problemi oskrbe z mlekom in mlečnimi izdelki mesta Maribora in delavskih centrov Koroške. BORIS KRAMBERGER, rojen leta 1942 v Mariboru, študent višje tehniške šole, ki je na osnovi knjižnih podatkov in poskusov prikazal smernice in praktične možnosti za čiščenje pitne vode v Murski Soboti, je dobil nagrado prve stopnje za obdelavo teme Izločanje železa in mangana iz pitne vode. Prav tako je dobil nagrado prve stopnje diplomant VEKS ZDRAVKO ZIVEC, rojen leta 1921 v Mariboru, in to za razpravo Organizacija služb strokovnega knjigovodstva rudnika rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik.

Za obravnavo teme Proizvodnja glinice in aluminija je MARJAN BIZOVIČAR, rojen leta 1922 v Ljubljani, študent VEKS, dobil nagrado druge stopnje. Enako nagrado je prejel še diplomant višje tehniške šole STEFAN KRIZAJ za obdelavo teme Klasifikacija rotacijskih delov in uvedba skupinske obdelave na revolverjskih in avtomatičnih strojih, ALBERT POGOREVC, diplomant pedagoške akademije, pa je za razpravo Agrarno naselje Spodnja Nova vas prejel nagrado tretje stopnje.

Opazimo lahko, da je več kot polovica letošnjih Kidričevih nagradencev prešla že trideseto in celo štirideseto leto. Ti študentje so prišli na mariborske višje šole torej že iz proizvodnje in je prav zato v njihovih nalogah in razpravah opaziti izkušnje iz prakse in dobro poznavanje gradiva. Presenetljiv je tudi podatek, da je kar pet letošnjih nagradencev študentov ali diplomantov višje ekonomske komercialne šole. Ali na višji pravni, agronomski in stomatološki šoli ni bilo nobene primerne naloge ali pa med študenti teh šol ni dovolj zanimanja za »znanstveno in raziskovalno delo«? b.m.

IZREDNA SKUPŠČINA MEDICINCEV

Izredna skupščina študentov na medicinski fakulteti je znova dokazala, da bomo lahko o večjih uspehih Zveze študentov kot družbeno-politične organizacije govorili šele takrat, ko se bo tudi povprečni študent zbudil iz apatije in nezainteresiranosti, celo kar se tiče zadev, ki so pomembne konkretno za vsakega posameznega študenta — to je študijskih načrtov, režima in študijske reforme. Skupščina sama je bila namreč vsebinsko in tehnično zelo dobro pripravljena, o njej so bili pravočasno obveščeni vsi študentje, vendar je

bila udeležba dokaj pičila in je bila komaj sklepna. Kakor je na eni strani žalostno ugotovitev, da ti problemi, kot kaže, študenta ne zanimajo, pa je treba reči, da se je učiteljski kader udeležil skupščine v presenetljivo visokem številu in tako dokazal, da je zainteresiran, da vse probleme rešujemo in tudi skupno rešimo.

Uvodne misli in razprava v točki o samoupravljanju na fakulteti so jasno pokazale, da so sveti letnikov tisto telo, kjer se bomo morali študentje kot del učno vzgojnega procesa vključiti v samoupravne organe, kjer bomo na enakopravni bazi sodelovali pri reševanju vseh problemov univerze. Res pa je, da ti sveti letnikov še niso zaživeli, da svojega obstoja sploh niso opravičili in da bo treba narediti odločnejše ukrepe, če bomo hoteli izboljšati sedanje stanje. V ta namen bo v kratkem sprejet nov statut dela svetov letnikov, o predlogu katerega so nekateri sveti letnikov živahno razpravljali. Iz razprave pa je bilo jasno razvidno, da ne moremo misliti, da bomo že s samim statutom izboljšali stanje, marveč bo treba rešiti še vrsto drugih nalog.

TRŽAŠKI KROKJI

(Nadaljevanje in konec)

Slovenski študentje, ki študirajo na tržaški univerzi, se ob volitvah v študentski predstavniški svet, predstavljajo na dveh volilnih listah: UGI in ADRIA.

UGI (Unione Goliardica Italiana ali po slovensko — združenje univerzitejcev) združuje študente levčarje (od republikancev, social-demokratov, socialistov in komunistov), kjer se skupno z naprednimi italijanskimi študenti predstavljajo tudi napredni slovenski študentje, ki imajo na volilni listi štiri svoje (slovenske) kandidatke.

Druga lista je slovenska akademska lista ADRIA (združuje samo Slovence), ki se je na letošnjih volitvah predstavila že sedmič (vedno je tudi izvolila svojega predstavnika v študentski predstavniški svet). Številčno ta skupina ni množična, saj dela v njej maksimalno 72 ljudi.

Zakaj se slovenski študentje v Trstu in Gorici predstavljajo na dveh volilnih listah?

Predstavniki Slovencev v UGI pojasnjujejo na lepaku, ki so ga izdali skupno z italijanskimi kolegi ob volitvah:

»Ideje o enotni listi slovenskih akademikov, ki naj bi bila alfa in omega ter ključ za rešitev »slovenskih vprašanj na univerzi«, mi odločno zavračamo. Jasno je, namreč, da specifičnega »manjšinskega vprašanja na vseučilišču ni. V kolikor pa se to postavlja, je pač posledica šovinističnega zadržanja neofašističnih skupin FAUN, GNT in ostale desnice, ne pa vseh italijanskih študentov...«

Slovenski akademiki v UGI ne verjamejo, da je edina pravilna rešitev nastop vseh slovenskih študentov v Trstu na skupni volilni listi, ki naj bi temeljila na nacionalni podlagi, a hkrati tlačila v nekorišnem kompromisu idejno podlago posameznika. To svojo tezo zagovarjajo s trditvijo, da so Slovenci različnih svetovnih nazorov in da različno gledajo tudi na posamezne probleme. In ob upoštevanju tega dejstva je treba iskati enotnost, ki je lahko akcijska (v posameznih primerih), ko gre za vprašanja... ki nas ne zanimalo zato, ker smo Slovenci, temveč zato, ker smo študentje državljani, ki smo vključeni v neko določeno družbeno stvarnost. Ko pa se gre za zgolj narodnostna vprašanja, pa je enotnost Slovencev (in torej tudi slovenskih študentov) naravna in spontana. Saj drugače tudi ne more biti! Toda ne moremo mimo ugotovitve, da bi v tem primeru imeli ob sebi tudi demokratične italijanske študente, kajti zanje je naše manjšinsko vprašanje bistveno vprašanje demokratičnega družbenega napredka, ki mora odklanjati katerokoli obliko rasizma.

Stališče ADRIE se precej razlikuje od stališča stranke UGI. Njihova »poslanica« slovenskim akademikom (predstavnikom ADRIE) ob volitvah izzeven nekoliko preveč ostro, nekje celo enostransko. Kljub temu, da obžalujejo, da tudi letos niso dosegli skupnega nastopa vseh slovenskih študentov, pa si zelo malo prizadevajo, da bi obe skrajni, ostri stališči (strank UGI in ADRIA) združili in našli srednjo pot, ki bi položila slovenskih študentov v Trstu pri njihovem nadaljnjem delu najbolj od-

Z LAKKIM SRCEM NA PRVOMAJSKE PRAZNIKE

— Prmejduš, komaj en mesec je minil, pa smo gospodarstvo že sanirali!

Uvodni referat k razpravi o študijski reformi je pokazal trnjevo pot, po kateri je šla študijska reforma na medicinski fakulteti. Menda ni fakultete, k se je tako revolucionarno lotila reforme, obenem pa je morala ravno zaradi te revolucionarnosti priznati tudi vrsto napak tako, da smo šele po dobrih štirih letih tam, ko bo treba s pravo reformo medicinskega študijskega pričetki. Razprava je vse te probleme osvetlila iz najrazličnejših aspektov. Nakazala in tudi rešila je še vrsto drugih študijskih problemov, izdala enotno stališče, o omenjenem vpisu in sočasno sklenila, da bo treba v bodoče pri reševanju vseh študijskih problemov več sodelovanja med fakultetnimi organi in Zvezo študentov, čeprav ta sklep ne pomeni kakšne posebne novosti, saj so njihovi medsebojni odnosi že dobro leto zelo dobri.

V naslednji točki so razpravljali o finančni krizi, v katero je zašla komisija za mednarodno izmenjavo študentov, ki jo je do sedaj finančni sekretariat za zdravstvo. Dejstvo, da bi bila možnost, da bi študentje medicine ne mogli več odhajati

v inozemstvo na prakso in da bi bili izključeni iz mednarodne organizacije, je privedlo do sklepa, da bo komisiji potrebno zagotoviti sredstva, pri tem pa bodo pomagali tako fakultetni organi, kakor klinike in še vsi ostali činitelji.

Ker bo v maju še ena izredna skupščina, ki bo posvečena izključno problematiki medicinskega študija, o tem največjem problemu medicincev tokrat niso obsejnejše razpravljali, vendar smo slišali nekaj sugestij, ki so se dotaknile rešitve tega problema predvsem načelno. Vse povedano bo bo prav gotovo v veliko korist posebni komisiji fakultetnega odbora, ki že dalj časa pripravlja gradivo za to skupščino, ki naj bi dokončno izdelala stališče tako o programu organizacije, kakor tudi o plačevanju štaja in ga predložila višjim organom.

Naj omenimo, da je skupščina kljub slabi udeležbi uspela, da je prinesla vrsto pomembnih zaključkov. Pokazala je, da so minili časi, ko so bili eno fakultetni učitelji — drugo pa študentje.

S. Rutar

govarjala. Trmasto vztrajanje in siljenje z glavo skozi zid ima lahko za celotno slovensko manjšino v Trstu v dogleden čas precejšnje posledice, ki se ne bodo dale ozdraviti z združitvijo ob koncu, ko bo že vsem tekla voda v grlo.

Po pripovedovanju kandidata ADRIE, zakaj se predstavljajo na svoji listi, je odgovoril, da samo zato, da vidijo italijanski krogi, da je njihova eksistenca še prisotna. Zagovarjajo stališče, da če bi pristopili vsi slovenski študentje v stranko UGI, potem bi Italijani enostavno lahko rekli, da Slovencev ni več, odvzele bi jim bile vse pravice in slovenska manjšina v Trstu bi bila le še zgodovina. Programsko se borijo, da bi na tržaški univerzi odprli slovenski jezik, vendar nastane ob tem vprašanje, če bi imeli slušatelje.

Na sami univerzi nimajo Slovenci (po zagotovilu slovenskih predstavnikov UGI) nobenega specifičnega problema in prav zaradi tega sodelujejo skupaj z Italijani. Prej je bilo opaziti s strani profesorjev do Slovencev razumevanje pri izpitih. Velike probleme pa ima celotna univerza z reformami svojega vseučilišča, saj je vsako leto kakšna nova sprememba. Vpis slovenskih dijakov na univerzo, ki končajo srednjo šolo, vsako študijsko leto postopoma raste.

Misli za skupno pot

Leta bodo zahtevala davek. Tudi Slovenci v Trstu so podvrženi krogu minljivosti življenja. Pravi, še na domači zemlji rojeni Slovenci počasi odhajajo. Za njimi ostaja praznina, kajti njihovi sinovi so danes, ko bi se mogli z največjimi močmi skupno boriti za pravice manjšine, razcepljeni na dveh straneh. Oboji trdijo, da imajo pri opravljanju svojega dela prav. Oboji pišejo in govorijo, da so za skupno sodelovanje in skupni nastop na enotni

volilni listi. Vendar nihče neče narediti preveč koraka, koraka, ki bi po njihovem pomenil prvič: odstop od lastnih načel in prepričanj in drugič: poraz. Slovenski akademiki v UGI na volilnem lepaku vpljudnostno pozivajo kolege ADRIE, da si želijo skupnega sodelovanja. Ta poziv bi bilo treba nujno sprejeti. Pustimo misel na poraz ob strani, kajti prvo in edino vodilo naj bo, da se Slovenci združijo in postanejo tako številčno in administrativno močni. Osebnih interesov posameznikov se morajo umakniti interesom skupnosti, kajti posledice te nekoristne medsebojne bitke bodo velike. Otrsteli se je treba ozkosti in personalističnih pozicij ter pozitivno pripomoči k boju vseh študentov za pravice bodisi pri študiju ali na kulturno družbenem delovanju. Zelimoj jim, da bomo svoje ideje malce razbili, da bi našli pravo fiziognomijo in da bi s tem pripomogli k ustvaritvi enotnosti, v kateri naj bi imeli slovenski študentje v Trstu čim pozitivnejšo in vplivnejšo vlogo.

Predstavniki ADRIE med drugim pravi na lepaku ob volitvah:

»... ne vzemite površno teh besed in tega našega nastopa. Tako majhna je tvoja naloga: oditi na volišče in prekrizati znak ADRIE. Naredi to z veseljem iz idealizma in ljubezni do svojega naroda.«

Vendar takšen nastop ne bo učinkovit in popoln vse do takrat, dokler ne bodo moči združene, dokler ne bodo vsi študentje šli na volišče res iz idealizma in ljubezni do domovine, ne pa zaradi prestita med strankami.

Velik napredek so dosegli letos v mesecu februarju, ko so se vsi slovenski študentje združili v istem klubu SAK JADRAN. Ta korak naj bo samo stopnica več do skupnega nastopa na volilnih listah.

Tone Vrabl